

4

LES BALEARS: ANÀLISI REGIONAL I PER ILLES

RESUM

El creixement de l'economia a les Illes Balears per a l'any 2006 varia segons la font consultada. El ventall de l'estimació va de la Confederació d'Associacions Empresarials de les Balears (CAEB), amb un 3,1%, a la de l'Institut Nacional d'Estadística, amb un 2,3%.

Per sectors econòmics, el sector primari té una estimació de creixement per al 2006 del 3,5%, amb una recuperació de 1,4 punts percentuals respecte de l'any passat. El sector de la indústria i energia creix un 1,7% el 2006, amb un guany percentual de cinc dècimes respecte de l'any passat. El sector de la construcció creix el 3,7%, amb un guany percentual de 1,2 punts. Finalment, el sector serveis creix un 2,8%, la qual cosa representa un guany percentual de tres dècimes en relació amb l'any passat. Mallorca creix un 3,1%, Menorca un 1,5% i les Pitiüses un 2,1%.

La majoria d'indicadors de consum es mantenen estables. La suavització dels preus del petroli han repercutit en un menor creixement de l'IPC, i la contínua creació d'ocupació afavoreix les expectatives dels consumidors. No obstant això, les pujades dels tipus d'interès són els factors que més afecten la renda de les famílies. La major part dels indicadors de la inversió mostra signes positius seus.

Amb relació al comerç exterior per duanes, les partides que registren superàvits comercials foren el calçat, amb 75.147 milers d'euros; les de material de transport, amb un saldo de 33.224 milers d'euros; els productes d'indústries químiques i derivats, amb 9.644 milers d'euros i les perles fines i la bijuteria, amb 1.583 milers d'euros. La inversió estrangera va disminuir el -52,6% l'any 2006, assolint els 97,4 milions d'euros.

La inflació va ser del 3,5% a les Illes Balears, que coincideix amb la mitjana espanyola, però aquesta és 1,4 punts superior a la que presenta l'índex de Preus de Consum Harmonitzat (IPCH) de la Unió Monetària Europea (UE-12). Aquesta circumstància reflecteix una pèrdua de competitivitat, en relació als països europeus, per a tots els béns i serveis que són ofertats des de Balears.

Les Illes Balears presenten un nivell de vida alt i, en termes de PIB regional per habitant o renda per càpita, aquest fet es confirma, ja que ocupen la sisena plaça, amb un índex de 104,8 respecte d'Espanya de 100, per darrere del País Basc, Madrid, Navarra, Catalunya i Aragó. Per comparació a l'any 2000 hem perdut -18 punts, fet que es pot explicar, inicialment, perquè la renda regional ha crescut menys que la mitjana espanyola, mentre que la població experimenta un dels creixements regionals més importants per comunitats autònomes.

4.1.

INTRODUCCIÓ

Aquest apartat segueix el mateix enfocament metodològic de les memòries del CES del 2004 i del 2005.⁴¹ Cal destacar, però, que a diferència d'altres anys es presenta tot un seguit d'informació nova molt rellevant impulsada per la Direcció General d'Economia del Govern de les Illes Balears i per l'Institut Balear d'Economia de la Direcció General mateixa. Ens referim als estudis relatius al marc *input-output* de l'economia de les Illes Balears, Mallorca, Menorca i Pitiüses (vegeu el requadre al final d'aquest apartat), i a l'estudi sobre l'estimació de l'*output gap* de les Illes Balears. (Vegeu l'apartat 4.8.)

4.2.

ANÀLISI DE LA CONJUNTURA ECONÒMICA DE LES ILLES BALEARS

En aquest apartat analitzam el comportament conjuntural de l'oferta regional per sectors econòmics i per illes. També s'hi

41. Vegeu, especialment, la nota metodològica de la *Memòria del CES 2004*, p. 45-48.

QUADRE I-19. EVOLUCIÓ I PERSPECTIVES DE LES ILLES BALEARS (2003-2006)
TAXES DE VARIACIÓ DEL PIB A PREUS CONSTANTS (EN %)

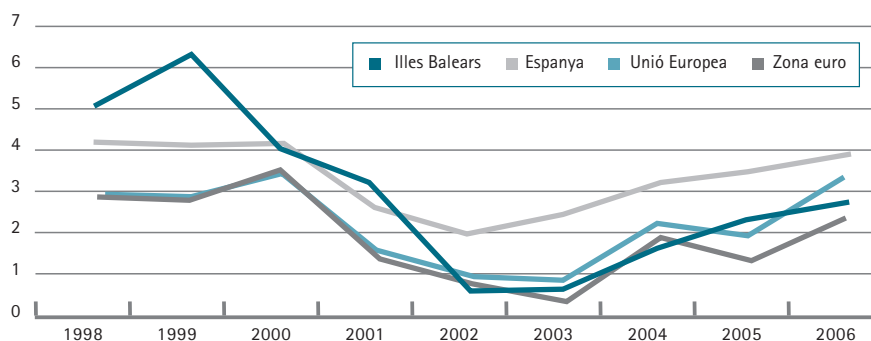
	Anual			
	2003	2004	2005 ^e	2006 ^a
Zona euro	0,7	1,8	1,4	2,4
Espanya	3,0	3,1	3,5	3,9
Illes Balears	0,7	1,6	2,4	2,8
Mallorca	0,7	1,7	2,6	3,1
Menorca	1,2	1,8	1,9	1,5
Pitiüses	0,5	1,2	1,2	2,1

a. avanç

e. estimació

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació. *Conjuntura Econòmica*, maig 2007.

Gràfic I-10
Estimació del creixement del PIB (1998-2006)



Font: Elaboració pròpia i Direcció General d'Economia.

analitza la demanda final i el comportament dels seus principals components: el consum, la inversió i el sector exterior.

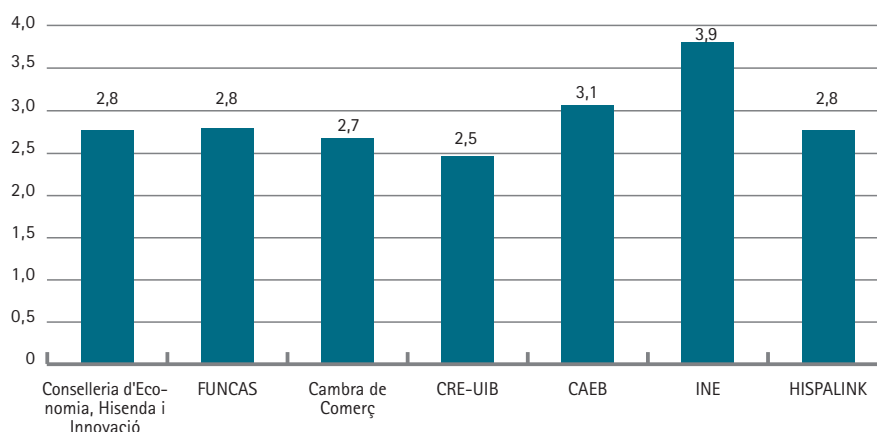
4.2.1. EL CREIXEMENT CONJUNTURAL DE L'OFERTA

Segons el butlletí *Conjuntura Econòmica* de la Direcció General d'Economia del Govern de les Illes Balears del mes de maig del 2007, el creixement de l'econo-

mia balear el 2006 va ser del 2,8%, amb una recuperació de 0,6 punts percentuals respecte del 2005. Aquest creixement se situa 1,1 punts percentuals per sota de l'espanyol, però és superior en 0,4 punts percentuals al de la zona euro. (Vegeu el quadre I-19 i el gràfic I-10.)

L'estimació del creixement de l'economia a les Illes Balears per a l'any 2006 varia segons la font de consulta.

Gràfic I-11
Estimació del PIB de l'any 2006 a les Illes Balears



Font: Elaboració pròpia.

D'aquesta manera, els valors provisionals s'emmarquen en una forquilla de variació de 1,4 dècimes percentuals, en què l'estimació més optimista és la del Institut Nacional d'Estadística i la més restrictiva, és la del CRE-UIB, amb un 2,5%. (Vegeu el gràfic I-11.)

4.2.1.1. El creixement de l'oferta per illes

Per illes el major creixement es dona a Mallorca, amb un 3,1% i amb la recuperació de 0,5 punts percentuals, seguida de les Pitiüses, amb un 2,1% i amb l'augment de 0,9 punts percentuals; finalment hi ha Menorca, amb una taxa de l'1,5% i amb la pèrdua de 0,4 punts percentuals respecte de l'any 2005.

En el cas de Mallorca, la millora de les dades turístiques de fi de temporada, i l'encara existent dinamisme de la construcció, duen l'illa a la seva màxima de creixement dels darrers cinc anys. En el

cas de Menorca, el seu creixement està influït per la forta dependència del mercat turístic britànic, per la reducció de les exportacions de calçat i pel menor dinamisme del seu mercat laboral. La recuperació a les Pitiüses és deguda al dinamisme del turisme, la construcció i el seu mercat de treball.

4.2.1.2. El creixement de l'oferta per sectors econòmics

Per sectors econòmics, el sector primari té una estimació de creixement per al 2006 del 3,5%, amb una recuperació de 1,4 punts percentuals respecte de l'any passat. Les condicions climatològiques i la millor temporada turística han estat clau per a la major activitat del sector. El sector de la indústria i l'energia creix un 1,7% el 2006, amb un guany percentual de cinc dècimes respecte de l'any passat. El sector de la construcció creix el 3,7%, amb un guany percentual d'1,2 punts per comparació a l'any passat, si bé és cert que es

QUADRE I-20. TAXES DE VARIACIÓ INTERANUAL DEL PIB A PREUS CONSTANTS PER SECTORS PRODUCTIUS (EN %)				
	2003	2004	2005 ^e	2006 ^a
Sector primari	1,4	5,1	2,1	3,5
Indústria	0,8	0,7	1,2	1,7
Construcció	1,6	1,4	2,5	3,7
Serveis	0,5	1,7	2,5	2,8

a. avanç

e. estimació

Font: Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació. *Conjuntura Econòmica*, maig 2007.

manifesten símptomes de desacceleració lleugers. Finalment, el sector serveis creix un 2,8%, la qual cosa representa un guany percentual de tres dècimes en relació amb l'any passat, a remolc de la demanda dels residents i dels no residents. (Vegeu el quadre I-20.)

Aquestes dades es poden complementar amb les que ha elaborat Hispalink. Així, no hi ha cap branca del sector secundari (energia, béns intermedis, béns d'equip i béns de consum) que presenti un creixement per sobre de la mitjana balear, ni per a l'any 2006 ni per a les previsions de l'any 2007. L'excepció es dona a la branca no manufacturera d'energia per a l'any 2006. També, l'any 2006, creix per sobre de la mitjana regional el sector de la construcció. Quant a les branques de serveis (transports i comunicacions, serveis destinats a la venda i serveis no destinats a la venda), només serveis destinats a la venda presenta un creixement superior a la mitjana regional en els dos anys. Tampoc presenta un creixement superior

a la mitjana regional el sector primari. (Vegeu el quadre I-21.)

4.2.2. EL CREIXEMENT CONJUNTURAL DE LA DEMANDA

En aquest apartat analitzam per separat el comportament conjuntural de la demanda final interior (consum i inversió) i el comportament del sector exterior pel que fa només a la balança de mercaderies amb l'estranger, amb un ampli detall d'informació per productes i països.

4.2.2.1. La demanda interior⁴²

Segons el butlletí *Conjuntura Econòmica* de la Direcció General d'Economia del Govern de les Illes Balears, la majoria d'indicadors de consum es mantenen estables. La suavització dels preus del petroli han repercutit en un menor creixement de l'IPC, i la contínua creació d'ocupació afavoreix les expectatives dels consumidors. No obstant això, les pujades dels tipus

42. En aquest cas no disposam de dades actualitzades pel que fa al marc «input-output» simplificat de les Illes Balears per a l'any 2005 i 2006. Es recull, doncs, un breu resum de les dades macroeconòmiques parcials i d'indicadors conjunturals que dona el butlletí *Conjuntura Econòmica*.

QUADRE I-21. CREIXEMENT REGIONAL A 9 SECTORS. TAXES DE VARIACIÓ REAL

	Agricultura		Energia		Béns intermedis		Béns d'equip		Béns de consum		Construcció		Transports i comunicacions		Serveis destinats al mercat		Serveis no destinats al mercat		Total		
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	
Andalusia	2,8	1,2	3,0	2,5	1,8	2,4	2,1	3,2	0,9	1,8	5,4	4,3	3,3	3,9	3,9	3,6	3,6	3,4	3,7	3,4	3,4
Aragó	1,2	-0,4	1,8	2,2	3,8	2,6	3,7	1,3	1,9	6,8	5,5	5,8	4,7	3,8	3,4	4,1	3,2	3,8	3,4	3,8	3,4
Astúries	-0,7	-1,6	-1,5	0,4	2,3	2,5	2,3	2,2	1,4	2,3	6,0	6,0	3,6	3,6	3,3	3,0	3,4	2,9	3,1	3	3
Cantàbria	0,8	0,5	1,9	1,2	1,5	1,5	2,3	2,2	2,0	1,9	5,6	5,0	3,6	3,4	4,3	3,8	3,4	3,2	3,6	3,3	3,3
Castella i Lleó	4,0	1,5	2,5	2,8	2,3	3,0	1,2	2,0	1,9	2,5	5,0	4,3	3,4	3,0	4,0	3,7	3,4	3,2	3,5	3,3	3,3
Castella-la Manxa	-1,2	2,0	4,6	4,0	1,9	2,3	2,1	2,4	1,8	1,8	6,4	5,0	4,2	3,7	5,0	3,7	3,4	3,0	3,8	3,4	3,4
Catalunya	1,3	-1,0	5,1	3,8	2,8	4,2	3,1	2,5	0,8	2,2	5,4	3,5	3,7	4,0	3,6	3,1	3,7	3,4	3,4	3,2	3,2
Com. Valenciana	-0,8	-1,0	3,5	2,0	2,9	3,0	4,0	3,8	1,5	2,0	5,2	4,0	3,2	3,4	3,9	3,5	3,5	3,2	3,6	3,3	3,3
Extremadura	1,7	3,0	0,8	2,8	1,0	3,3	0,6	3,9	1,0	2,2	5,3	4,0	3,2	3,6	4,0	3,2	3,5	3,0	3,5	3,2	3,2
Galícia	-1,2	0,8	1,8	1,8	3,8	2,9	2,7	3,6	2,7	3,5	4,3	3,4	2,7	2,5	4,2	3,5	3,7	3,1	3,4	3,1	3,1
Illes Balears	2,1	1,8	3,1	2,4	1,7	1,7	2,4	2,3	2,1	2,2	3,1	2,7	2,6	2,4	2,6	2,7	3,5	3,1	2,8	2,7	2,7
Illes Canàries	-0,2	-0,2	3,6	2,3	1,9	2,2	0,2	2,6	2,1	1,9	3,1	2,8	3,8	3,7	4,0	3,6	3,3	3,0	3,6	3,3	3,3
La Rioja	0,6	0,4	2,0	2,1	3,1	2,4	2,3	3,3	2,0	2,1	5,9	5,1	4,0	3,9	4,0	3,6	4,1	3,2	3,5	3,2	3,2
Madrid	-0,6	-0,3	2,4	1,7	2,5	2,4	5,1	5,1	2,5	2,1	5,6	3,9	4,3	4,8	4,0	3,7	3,9	3,5	4,0	3,7	3,7
Múrcia	-0,7	1,0	5,2	4,3	5,1	4,5	4,6	4,5	3,5	3,1	5,3	3,8	3,3	3,7	4,3	4,0	3,7	3,3	4,0	3,7	3,7
Navarra	1,1	0,8	2,2	1,8	2,3	2,1	2,2	3,0	2,7	2,2	5,6	4,5	2,7	3,2	4,6	3,8	4,0	3,1	3,6	3,2	3,2
País Basc	1,4	2,7	4,2	2,6	2,8	2,8	4,1	4,5	1,2	1,3	5,5	4,3	4,1	3,4	3,4	2,8	3,2	3,0	3,6	3,2	3,2
Espanya	1,3	0,9	3,0	2,5	2,7	3,1	3,3	3,5	1,6	2,2	5,3	4,0	3,7	3,9	3,9	3,4	3,6	3,3	3,6	3,3	3,3

Font: Hispalink.

d'interès són els factors que més afecten la renda de les famílies, majoritàriament endeutades.

La major part dels indicadors de la inversió mostra signes positius suaus. Es pot destacar:

- L'augment net de capital de les societats mercantils balears s'ha incrementat en tendència amb un 6,2% amb 42.200 milions d'euros.
- Els crèdits vigents per al tercer trimestre de 2006 a les Balears en 34.140 milions d'euros, amb un augment tendencial de 23,1%.
- Davant un nou escenari de condicions de finançament no tan favorables, cal destacar el paper de les entitats financeres per oferir nous productes que s'adaptin millor a les circumstàncies del mercat. Així, ja hi ha algunes entitats que ofereixen hipoteques invertides o la possibilitat d'allargar els terminis d'amortització.
- S'apunta cap a un menor increment del preu de l'habitatge i a un equilibri del mercat.

4.2.2.2. La demanda exterior de béns per duanes

En aquest apartat comentam, amb relació al comerç exterior per duanes, les exportacions, les importacions i el saldo comercial.

4.2.2.2.1. Les exportacions⁴³

Durant el 2006, es va exportar un 10,8% més que el 2005, i es va arribar a 1.131 milions d'euros, davant els 1.021 milions d'euros de l'any anterior (que va disminuir un 11,1%). Això no obstant, el 53,7% d'aquestes exportacions corresponen a dues partides que distorsionen el resultat comercial i alteren el còmput final: aeronaus i vaixells. Així, el valor de les exportacions, una vegada desconnectades aquestes partides, es va reduir un 4,7% respecte del 2005 i va arribar als 524 milions d'euros, davant els 550 milions d'euros de l'any anterior. (Vegeu el quadre I-22.)

Per importància de productes exportats, mesurat en termes monetaris, no hi ha gaire diferències respecte de l'any anterior, ja que els principals productes exportats coincideixen d'un any a l'altre. Però és oportú comentar-ne tres peculiaritats. (Vegeu el gràfic I-12.)

En primer lloc, les exportacions de perles fines, pedres i bijuteria, que durant el 2004 i el 2005 descendiren, el 2006 repuntaren. El 2006, s'exportaren un total de 12.116 milers d'euros, enfront dels 10.641 milers d'euros el 2005, cosa que va suposar un 13,9% més. En segon lloc, cal destacar la disminució de la partida d'objectes d'art, de col·lecció i d'antiguitat, encara que és cert que per valor exportat se situa en un dels darrers llocs. Si el 2005 fou un any extraordinari per a les exportacions d'aquest capítol, en què

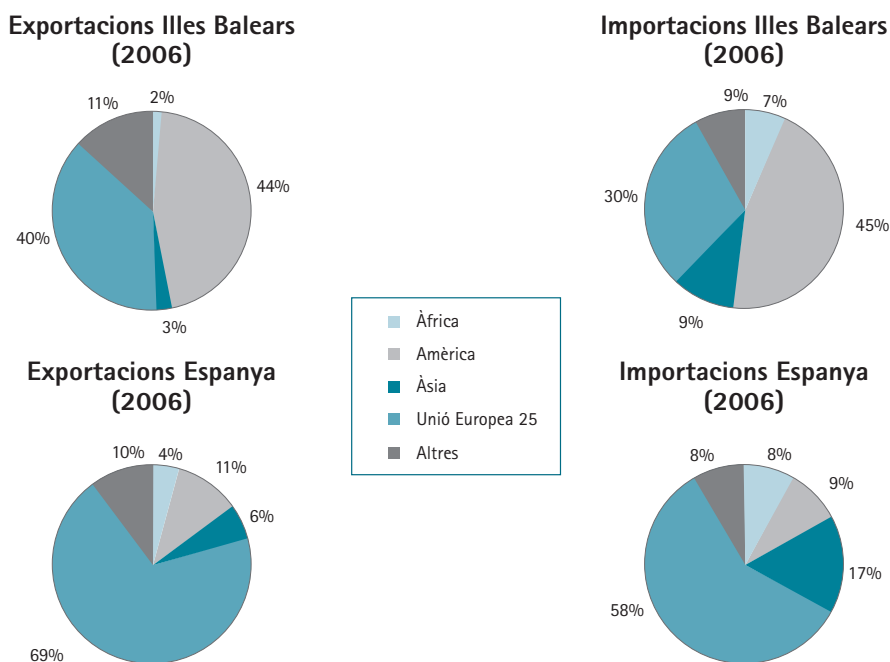
43. La informació estadística que s'analitza procedeix del CSC-Agència Tributària corresponent a la classificació «Origen/destinació». És a dir, es té en compte la classificació relativa a la duana des d'on es fa l'operació (aquest és el criteri utilitzat pel Departament de Duanes, Ministeri d'Economia), en lloc de la classificació «Fiscal», que utilitza el codi de domicili fiscal de l'empresa per classificar el comerç exterior. (Vegeu la nota 44 de la Memòria del CES 2004, pag. 56).

QUADRE I-22. COMERÇ EXTERIOR PER SECCIONS ARANZELÀRIES (2005-2006)

	Exportacions			Importacions			Saldo comercial			Variació	%
	2005	2006	%	2005	2006	%	2005	2006	%		
Total	1.021.019	1.131.378	10,8	2.099.203	2.201.959	4,9	-1.078.184	-1.070.581		+7.603	+0,7
Partides distorsionants	471.042	607.382	28,9	1.215.113	1.172.053	-3,5	-744.071	-564.671		+179.400	+24,1
Total sense partides distorsionants	549.977	523.996	-4,7	884.090	1.029.906	16,5	-334.113	-505.910		-171.797	-51,4
Aliments	30.776	35.744	16,1	73.066	67.805	-7,2	-42.290	-32.061		+10.229	+24,2
Preparacions d'aliments i begudes	8.883	8.006	-9,9	42.299	39.204	-7,3	-33.416	-31.198		+2.218	+6,6
Productes minerals	91.252	97.446	6,8	302.080	431.874	43,0	-210.828	-334.428		-123.600	-58,6
Productes d'indústries químiques i derivats	25.195	26.838	6,5	16.545	17.194	3,9	8.650	9.644		+994	+11,5
Materials plàstics artificials, cautxú i les seves manufactures	3.103	2.555	-17,7	13.990	14.661	4,8	-10.887	-12.106		-1.219	-11,2
Pells, cuiros, pelleteria i les seves manufactures	4.124	4.881	18,4	25.459	26.019	2,2	-21.335	-21.138		+197	+0,9
Fusta, carbó vegetal, suro i les seves manufactures	282	280	-0,6	30.769	24.797	-19,4	-30.488	-24.517		+5.971	+19,6
Paper i manufactures, arts gràfiques	1.229	1.121	-8,8	13.833	10.585	-23,5	-12.605	-9.465		+3.140	+24,9
Materials tèxtils i les seves manufactures	4.257	7.499	76,2	41.389	44.485	7,5	-37.132	-36.986		+146	+0,4
Calçat, capells, paraigües, plomes i flors artificials	133.590	131.410	-1,6	39.910	56.264	41,0	93.680	75.147		-18.534	-19,8
Manufactures de pedra, ciment, ceràmica i vidre	4.747	2.147	-54,8	11.096	10.987	-1,0	-6.349	-8.840		-2.492	-39,2
Perles fines, pedres, metalls preciosos i bijuteria	10.641	12.116	13,9	10.426	10.532	1,0	215	1.583		+1.369	+636,8
Metalls comuns i les seves manufactures	8.793	10.397	18,2	31.260	28.030	-10,3	-22.467	-17.633		+4.834	+21,5
Màquines i aparells, material elèctric	87.685	98.691	12,6	129.032	142.643	10,5	-41.347	-43.952		-2.605	-6,3
Material de transport	97.013	50.976	-47,5	13.794	17.702	28,3	83.219	33.224		-49.995	-60,1
Òptica, fotografia i cinema, aparells de precisió	1.482	1.802	21,6	15.548	19.321	24,3	-14.066	-17.519		-3.453	-24,5
Armes i munició, les seves parts i accessoris	257	97	-62,5	6	19	208,2	251	78		-174	-69,1
Mercaderies i productes diversos	14.375	14.853	3,3	69.297	65.607	-5,3	-54.922	-50.754		+4.167	+7,6
Objets d'art, de col·lecció i d'antiquitat	2.018	474	-76,5	3.468	1.333	-61,6	-1.450	-859		+591	+40,7
No classificats	20.276	16.716	-17,6	824	845	2,5	19.452	15.871		-3.580	-18,4

Partides distorsionants: aeronaus, vehicles especials i les seves parts i vaixells i més artefactes flotants.
Les dades corresponen a l'origen i la destinació de les Illes Balears (classificació per unitat de producció).
Font: Elaboració pròpia amb dades del CSC-Agència Tributària.

Gràfic I-12
Exportacions i importacions totals 2006



Font: Elaboració pròpia amb dades del CSC-Agència Tributària. (Al cd-card es pot ampliar aquesta informació per l'UE-25).

es va arribar a un total superior a 2.018 milers d'euros, el 2006 varen decreïxer un 76,5% fins a arribar als 474 milers d'euros. I, en tercer lloc, cal esmentar les bones exportacions dels tubercles.

El 2006, el calçat va continuar liderant en primera posició el rànquing de les exportacions. Una quarta part de les exportacions totals sense partides distorsionants són de calçat. Així, es va exportar per valor de 131.390 milers d'euros, un 1,6% menys que el 2005. El pes que les exportacions de calçat representen sobre el total exportat, sense tenir en compte les

partides distorsionants, fou del 25,1%, 0,8 punts percentuals més que el 2005 (24,3%). Per països, França (19.161 milers de euros) va absorbir el 14,6% del total de les exportacions, seguit d'Itàlia, Marroc i Alemanya; entre tots quatre (67.522 milers d'euros) acapararen més del 51% del total.

En segon lloc, hi hagué les exportacions de combustibles minerals (o productes de petroli refinat i coc), amb un import molt similar al 2005, i es va arribar a un valor total de 96.586 milers d'euros. Aquestes exportacions, que s'engloben en la parti-

da de productes combustibles, corresponen al subministrament per a embarcacions i aeronaus estrangeres. Aquesta partida es va incrementar un 6,8% respecte del 2005.

En tercer lloc, s'exportaren reactors nuclears, màquines i calderes, que varen totalitzar un import de 82.327 milers d'euros, davant els 73.764 milers euros el 2005, un 11,6% més. Bàsicament, varen correspondre a exportacions d'aixetes, que s'exportaren a Mèxic, Jamaica i República Dominicana, i turboreactors per a aeronaus, que s'enviaren als Estats Units, Alemanya i França. Tots aquests productes, més material elèctric, es classifiquen a la partida de màquines i material elèctric, que va arribar als 98.691 milers d'euros, un 12,6% més que el 2005.

El següent, en quarta posició, les exportacions de material de transport, concretament de vehicles automòbils, amb 50.919 milers d'euros, encara que es reduïren un 47,5% respecte de l'any 2005. Aquestes exportacions corresponen, en bona part, a cotxes destinats al lloguer, que tenen com a principal país de destinació Alemanya (25.957 milers d'euros).

Les exportacions d'olis essencials es troben en cinquena posició i arriben a un total de 22.061 milers d'euros, per tant creixen un 8,1% respecte del 2005. Aquestes exportacions s'inclouen en la partida de productes d'indústries químiques i derivats, i arriben a un total de 26.838 milers d'euros (un 6,5% més que el 2005). Concretament, més del 82% de las exportacions d'aquesta partida varen correspondre a olis essencials. Els Països

Baixos varen demandar més de 8.651 milers d'euros, així es varen convertir en el primer país client, seguit del Regne Unit, amb 6.959 milers d'euros.

Si el 2005 les exportacions d'hortalisses i de tubercles només arribaven als 8.721 milers d'euros i se situaven a la desena posició, el 2006 varen duplicar les seves exportacions fins a un total de 16.470 milers d'euros i es varen col·locar en el sisè lloc. Aquestes exportacions s'engloben a la partida de productes alimentaris, que va arribar als 35.744 milers d'euros, cosa que suposa un increment del 16,1% més que el 2005. Quasi el 70% d'aquestes exportacions es venen al Regne Unit (11.447 milers d'euros).

Les exportacions de màquines, aparells i material elèctric, que representaven el 16,6% de la partida de màquines i material elèctric, varen continuar en setè lloc. S'exportaren un total de 16.364 milers d'euros, que varen suposar un 17,5% més que el 2005. Per països, entre la República Dominicana (6.349 milers d'euros), Jamaica (3.202 milers d'euros) i Mèxic (3.125 milers d'euros) es va exportar més del 77% del total. En vuitè lloc, i després de baixar dos llocs, se situaren les exportacions de gomes, resines i a més jocs i extractes vegetals; es va arribar a un valor total de 14.606 milers d'euros, un 57,9% més que el 2005. D'aquest import, els dos principals països receptors són Alemanya (3.952 milers d'euros), que absorbí el 27% del mercat, i Dinamarca (3.067 milers d'euros), amb el 21%. Aquestes exportacions també s'inclouen en la partida de productes alimentaris.

Les exportacions d'aquests vuit productes representaren el 82,2% del total exportat, excloses les partides distorsionants, i sumaren 430.723 milers d'euros.

4.2.2.2. Les importacions

Durant l'any 2006, es varen importar un total de 2.202 milions d'euros, fet que va suposar un increment d'un 4,9% respecte del 2005. Al igual del que passa en les exportacions, hi ha dues partides distorsionants, que alteren el resultat de les importacions de productes, amb un valor que arriba als 1.172 milions d'euros (un 3,5% menys que el 2005). Així, el total de les importacions sense tenir en compte aquestes dues partides distorsionants fou de 1.030 milions d'euros, enfront dels 884 milions d'euros del 2005, que varen suposar un 16,5% més. (Vegeu el quadre I-22.)

Per importància dels principals productes importats, mesurats en termes monetaris, no hi ha gaire diferències respecte de l'any 2005. Això no obstant, convé destacar, al igual que en las exportacions, el decreixement de la partida d'objectes d'art, de col·lecció o d'antiguitat, que passaren d'unes importacions de 3,5 milions d'euros el 2005 a 1,3 milions d'euros el 2006. Un altra de les característiques del 2006 foren les importacions d'aliments, que si tradicionalment eren una de les vuit partides més importades, passa al dotzè lloc (67.805 milers d'euros). El mateix passa amb les importacions de peces (16.122 milers d'euros), que varen descendir fins a la desena posició. (Vegeu el gràfic I-12.)

Per tercer any consecutiu, el primer producte importat segueix essent el de combustibles minerals, que arribaren als 416.913 milers d'euros, cosa que va suposar un augment del 43,9% respecte de l'any 2005. Això no obstant, aquest increment fou degut, bàsicament, als efectes de l'encariment del preu del petroli, ja que durant l'any 2006 es va incrementar un 33,7%. Pel seu pes, la quantitat importada va augmentar un 8,1% i va passar d'importar-se 1.706 milions de quilos el 2005 a 1.844 milions de quilos el 2006. Per països, de Rússia procediren més de 88.683 milers d'euros (un 21% del total de combustibles importats) i d'Àrabia Saudita més de 66.616 milers d'euros (un 16% del total).

Les importacions de reactors nuclears, màquines i calderes continuaren situant-se en segon lloc i, majoritàriament, correspongueren a aixetes i turboreactors per a aeronaus. Passaren d'importar-se 109.691 milers d'euros el 2005 a 113.422 milers d'euros el 2006, cosa que suposa un increment del 3,4%. Aquestes importacions es classifiquen en la partida de màquines i material elèctric, de la qual es va importar un valor total de 142.643 milers d'euros, un 10,5% més que l'any 2005.

El 2006, les importacions de calçat se situaren al tercer lloc, per tant varen pujar una posició respecte del 2005. Es va importar per valor de 54.512 milers d'euros, davant els 38.761 milers d'euros de l'any 2005, cosa que va suposar un augment del 40,6%. Per països, del Marroc procedeixen 20.883 milers d'euros (que suposen un 38% de les compres de calçat), seguit de la Xina amb 13.734 milers d'euros (un 25%

del total de les compres de calçat). La partida corresponent a calçat, capells, paraigües, plomes i flors artificials va arribar als 56.264 milers d'euros, un 41,0% més que durant l'any 2005.

Del tercer al quart lloc descendiren les importacions de mobles. Durant l'any 2006 arribaren a un valor total de 45.204 milers d'euros, un 9,3% més que el 2005. Per països, les importacions de Suècia se situaren en primer lloc, amb 9.420 milers d'euros; seguides de les de Polònia, amb 7.838 milers d'euros, i Itàlia, amb 6.154 milers d'euros. El conjunt d'importacions de mobles, juntament amb les de joguines, s'engloben a la partida de mercaderies i productes diversos, que arribaren als 65.607 milers d'euros, un 5,3% menys respecte de l'any 2005.

Les importacions d'aparells i material elèctric ascendiren del novè lloc el 2005 al cinquè el 2006. Es va importar un total de 29.221 milers d'euros, enfront dels 19.341 milers d'euros el 2005, fet que va suposar un creixement del 51,1%. Aquestes importacions s'inclouen dins de la partida de màquines i material elèctric.

Al sisè lloc varen situar-se les importacions de fusta i manufactures de fusta, amb un valor de 24.210 milers d'euros, enfront dels 30.079 milers d'euros de l'any anterior, fet que va suposar una disminució del 19,5%. Les importacions dels Estats Units (5.746 milers d'euros) acapararen més del 24% del total, seguides de las de Suècia (4.582 milers d'euros) i Camerun (2.789 milers d'euros).

Les importacions de joguines passaren del sisè al setè lloc. El 2006, s'importaren 18.722 milers d'euros, enfront dels 26.463 milers d'euros de l'any 2005, cosa que suposa una reducció del 29,2%. Més del 61% importat procedia d'Eslovènia, amb 11.394 milers d'euros.

Els vehicles foren la vuitena partida més importada, amb un import de 17.652 milers d'euros. Aquestes importacions s'engloben a la partida de vehicles de transport.

Les importacions d'aquests primers vuit productes cobriren el 69,9% del valor total de les importacions, sense tenir en compte les partides distorsionants. Arribaren a un total de 719.856 milers d'euros.

4.2.2.2.3. El saldo comercial

El 2006, el dèficit comercial total es va reduir un 0,7%. Es va passar d'un dèficit de 1.078.184 milers d'euros el 2005 a 1.070.581 milers d'euros el 2006. Això no obstant, el resultat del saldo comercial una vegada excloses les partides distorsionants és completament diferent, ja que es va passar d'un dèficit de 334.113 milers d'euros el 2005 a 505.910 milers d'euros el 2006: el dèficit es va incrementar un 51,4%. Aquest augment s'explica pel comportament dels combustibles minerals, que generaren un dèficit comercial que va passar de 210.828 milers d'euros el 2005 a 334.428 milers d'euros el 2006, cosa que va suposar un augment del dèficit comercial del 58,6%.

Les partides que registraren superàvits comercials foren les del calçat, amb 75.147 milers d'euros; les de material de transport, amb un saldo de 33.224 milers d'euros; els productes d'indústries químiques i derivats, amb 9.644 milers d'euros, i les perles fines i la bijuteria, amb 1.583 milers d'euros.

4.2.3. LA INVERSIÓ ESTRANGERA

Sobre la base de les dades del Registre d'Inversions Exteriors del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç, es pot afirmar que la inversió bruta estrangera sense entitats tenedores de valors estrangers (ETVE), que es pot assignar per comunitat autònoma a les Illes Balears, va disminuir el 52,6% l'any 2006 i va assolir els 97,4 milions d'euros (108,2 milions d'euros menys que el 2005). (Vegeu el quadre I-23.)

En el conjunt de les comunitats autònomes es produeix, en canvi, un creixement del 8,2%; s'arriba als 8.197,3 milions d'euros, amb un increment de 619,2 milions d'euros, per la qual cosa les Balears perden 1,5 punts en la seva participació, que per a l'any 2006 és de l'1,2%.

Les principals comunitats autònomes són Madrid (4.115,8 milions d'euros) i Catalunya (2.521,5 milions d'euros), que en conjunt reben més del 80% (80,9%) de la inversió bruta estrangera assignada. A continuació, però a molta distància, hi ha el País Basc (303,9 milions d'euros), Castella-la Manxa (236,8 milions d'euros), la Comunitat Valenciana (160,9 milions

d'euros), Navarra (136,4 milions d'euros) i les Balears. La inversió bruta total inclosa la partida sense assignar per comunitat autònoma és de 9.524,1 milions d'euros, amb una caiguda del 30,8%.

4.3.

ANÀLISI REGIONAL PER COMUNITATS AUTÒNOMES

Les dades de la comptabilitat regional d'Espanya base 2000 que elabora l'INE per al període 2000-2006 permeten estimar la millora del creixement relatiu de les Illes Balears per comparació a la resta de comunitats autònomes. Aquestes dades mostren que per a l'any 2006 el creixement de les Balears no és el més petit per al conjunt de comunitats autònomes, tal com ha passat en els darrers quatre anys, ja que, amb un PIB del 3,5%, presenta un creixement superior al de Melilla, Ceuta, La Rioja, les Canàries i Extremadura, si bé en aquest cas es pot destacar que es torna a donar un creixement inferior a -0,4 punts respecte de la mitjana espanyola, però superior en 0,6 punts al de la UE-25. (Vegeu el gràfic I-13.)

Igualment, es pot destacar que aquesta millora en la taxa de creixement de les Balears és la més important, juntament amb la de la Comunitat Valenciana i Galícia, del conjunt de totes les comunitats autònomes, ja que la millora del seu creixement és de 0,9 punts, mentre la millora del conjunt de l'Estat és només de 0,4 punts. També es pot

QUADRE I-23. INVERSIÓ ESTRANGERA PER COMUNITATS AUTÒNOMES (SENSE ETVES*)

	Any 2005		Any 2006	
	Milions d'euros	% sobre el total	Milions d'euros	% sobre el total
Andalusia	301,79	2,19	228,17	2,40
Aragó	57,03	0,41	90,34	0,95
Astúries	8,28	0,06	32,55	0,34
Cantàbria	1,09	0,01	4,48	0,05
Castella i Lleó	20,71	0,15	30,59	0,32
Castella-la Manxa	18,11	0,13	236,84	2,49
Catalunya	2.497,96	18,14	2.521,53	26,48
Ceuta i Melilla	5,39	0,04	8,92	0,09
Comunitat Valenciana	216,64	1,57	160,86	1,69
Extremadura	8,88	0,06	3,71	0,04
Galícia	190,33	1,38	91,90	0,96
Illes Balears	205,56	1,49	97,37	1,02
Illes Canàries	26,72	0,19	40,00	0,42
La Rioja	3,79	0,03	0,50	0,01
Madrid	3.772,50	27,40	4.115,80	43,21
Múrcia	41,54	0,30	93,40	0,98
Navarra	11,27	0,08	136,36	1,43
País Basc	190,38	1,38	303,94	3,19
Total C.A.	7.577,97	55,04	8.197,26	86,07
Sense regionalitzar	6.190,13	44,96	1.326,76	13,93
Espanya	13.768,10	100,00	9.524,02	100,00

* Entitats tenidores de valors estrangers

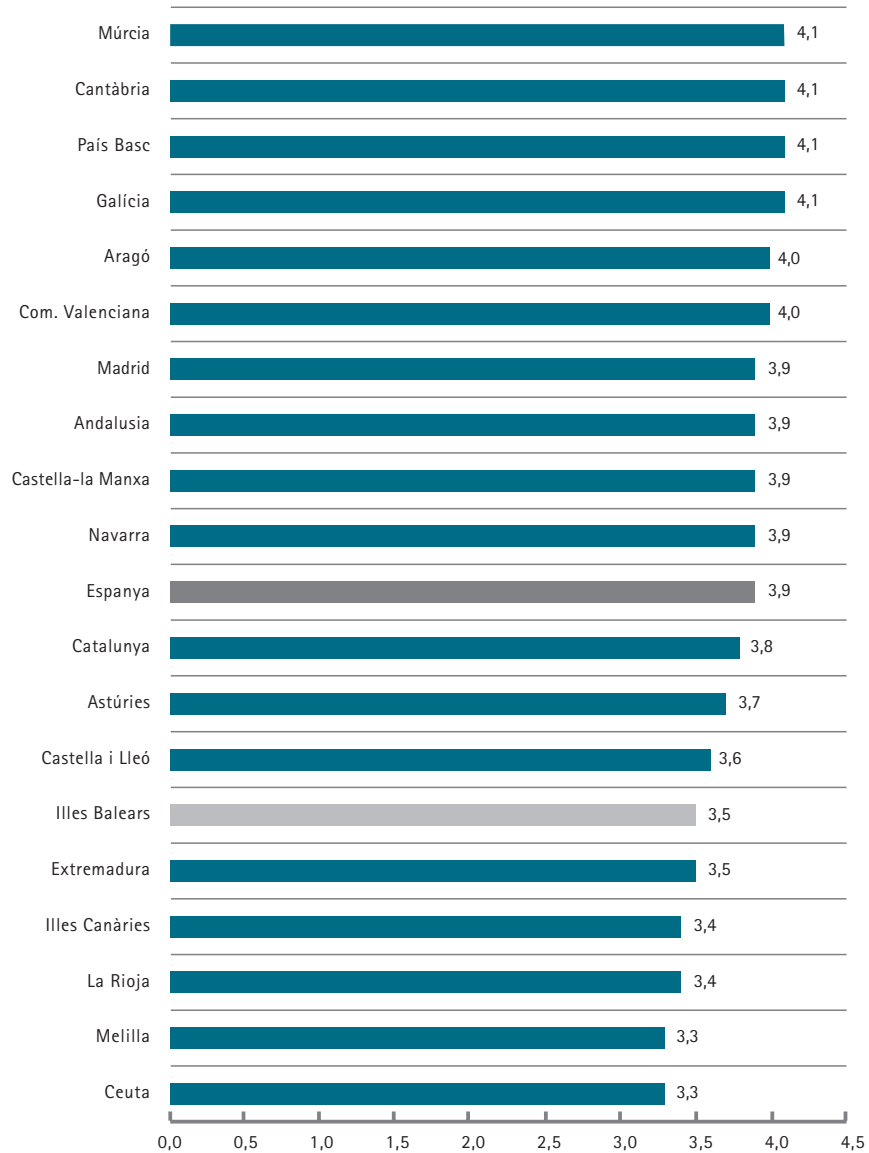
Font: Ministeri de Indústria, Comerç i Turisme (Secretaria de l'Estat de Comerç i Turisme). Registre d'Inversions Exteriors.

emfasitzar que el creixement de l'any 2006 se situa 1,2 punts per sobre del creixement mitjà del sexenni 2000-2006, que ha estat del 2,3%. D'altra banda, cal remarcar que les Illes Balears presenten la menor taxa real de creixement del PIB acumulada entre el 2000 i el 2006. (Vegeu el gràfic I-14 a i b).

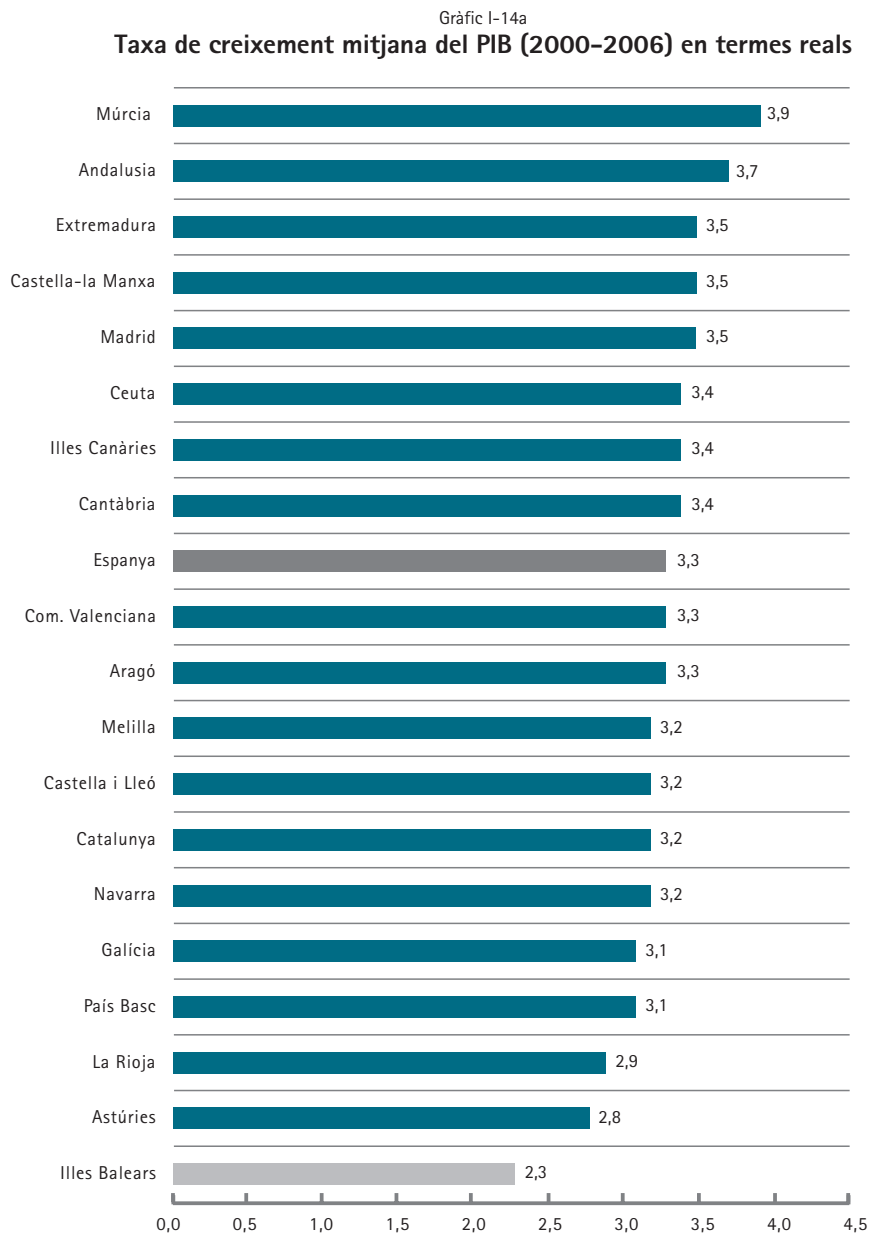
A partir de la base de dades de la comptabilitat regional de l'INE, s'analitza a continuació l'evolució comparativa regional per sectors productius de les Illes Balears en relació amb la resta de comunitats autònomes. Pel que fa a l'anàlisi sectorial, cal tenir en compte que les estimacions per a les Balears

Gràfic I-13

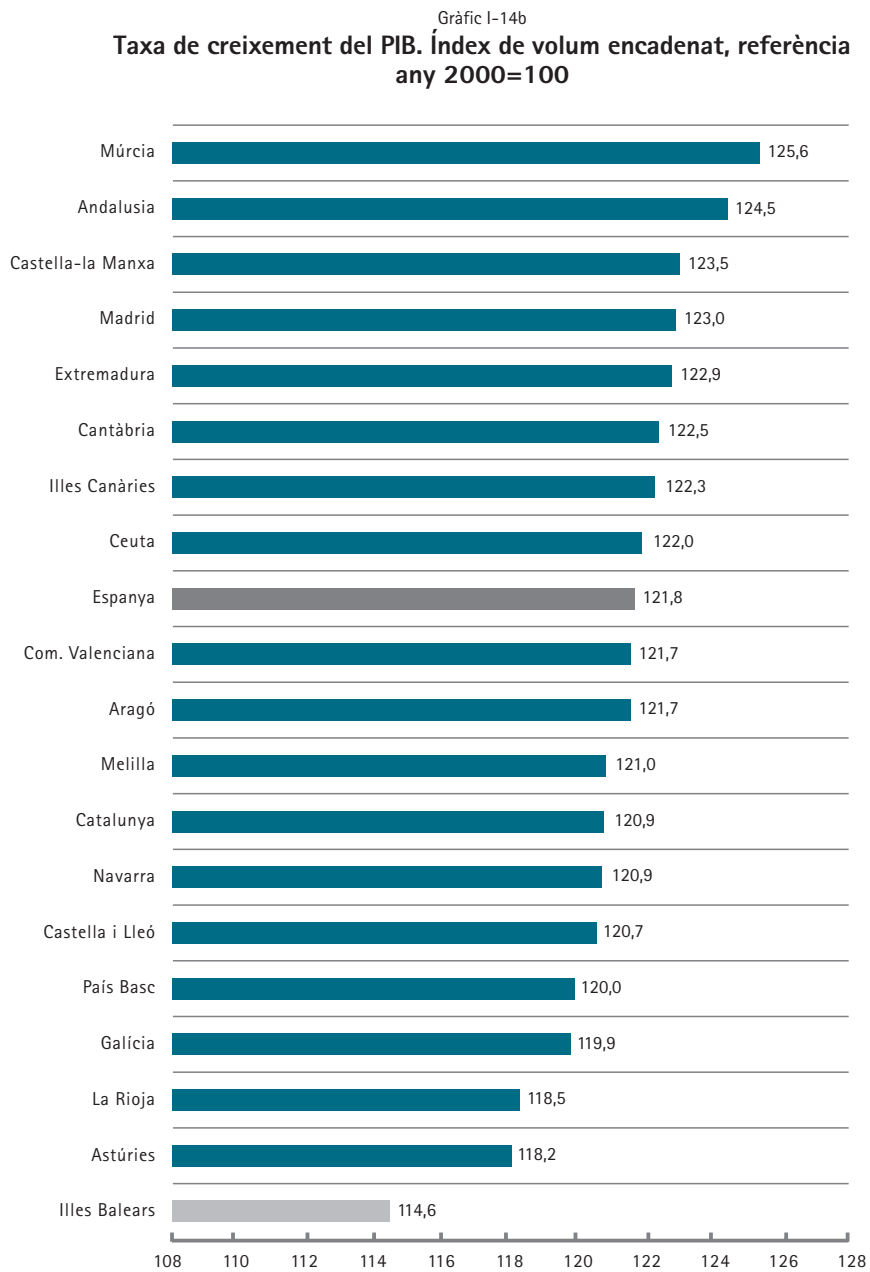
Taxa de creixement del PIB (2005-2006) en termes reals



Font: INE.



continua



Font: INE.

QUADRE I-24. AGRICULTURA I PESCA: PRODUCTE INTERIOR BRUT A PREUS DE MERCAT PER CA¹ (2005-2006)

	2005	2006	Variació	PIB	Ocupació	Product.
	(milions d'euros)			(taxes de creixement)		
Andalusia	6.498,44	6.576,42	77,98	1,20	-6,10	7,77
Aragó	1.200,25	1.202,65	2,40	0,20	-12,17	14,08
Astúries	520,62	519,06	-1,56	-0,30	8,12	-7,79
Cantàbria	359,30	362,17	2,87	0,80	-25,08	34,54
Castella i Lleó	3.336,25	3.402,98	66,73	2,00	-2,03	4,11
Castella-la Manxa	2.884,01	2.915,73	31,72	1,10	-6,12	7,69
Catalunya	2.458,98	2.466,36	7,38	0,30	8,77	-7,79
Ceuta	3,78	13,33	9,55	-0,26	-100,00	—
Comunitat Valenciana	2.044,44	2.019,91	-24,53	-1,20	-18,52	21,26
Extremadura	1.428,86	1.396,00	-32,86	-2,30	-6,82	4,85
Galícia	2.350,60	2.355,30	4,70	0,20	-8,32	9,29
Illes Balears	267,03	258,75	-8,28	-3,10	-5,19	2,20
Illes Canàries	420,15	423,93	3,78	0,90	1,44	-0,53
La Rioja	480,84	474,59	-6,25	-1,30	-13,31	13,85
Madrid	315,42	310,06	-5,36	-1,70	2,67	-4,26
Melilla	9,59	9,56	-0,03	-0,31	-100,00	—
Múrcia	1.340,21	1.312,07	-28,14	-2,10	-7,94	6,34
Navarra	458,35	449,18	-9,17	-2,00	-1,27	-0,74
Pais Basc	730,02	717,61	-12,41	-1,70	-1,89	0,19
Espanya	27.117,65	27.199,00	81,35	0,30	-5,64	6,30

1. Base 2000.

Font: INE, comptabilitat regional d'Espanya, enquesta de població activa i elaboració pròpia.

poden mostrar —pel poc pes relatiu que té l'economia sectorial balear en el conjunt espanyol— un fort biaix a l'alça o la baixa en les estimacions que en resulten. És per això que aquestes dades s'han de prendre amb precaució i reserves, ja que es contradiuen amb altres dades aportades per diferents institucions regionals.

4.3.1. EL SECTOR PRIMARI

Segons l'INE, el sector primari balear presenta un decreixement del 3,1%, de manera que queda 3,4 punts per sota del que ha registrat l'Estat. Aquesta xifra es desglossa en un creixement de la productivitat del 2,2% i en una caiguda de l'ocupació del 5,2%. (Vegeu el quadre I-24 i l'apartat 5, «Sector primari».)

QUADRE I-25. INDÚSTRIA I ENERGIA: PRODUCTE INTERIOR BRUT A PREUS DE MERCAT PER CA' (2005-2006)

	2005	2006	Variació	PIB	Ocupació	Product.
	(milions d'euros)			(taxes de creixement)		
Andalusia	13.764,09	14.010,32	246,23	1,79	-29,02	43,40
Aragó	6.030,82	6.255,79	224,97	3,73	-42,97	81,88
Astúries	4.011,92	4.152,81	140,89	3,51	-12,49	18,28
Cantàbria	2.145,70	2.227,21	81,51	3,80	-26,41	41,05
Castella i Lleó	8.880,63	9.050,54	169,91	1,91	-25,90	37,53
Castella-la Manxa	5.348,02	5.447,03	99,01	1,85	-12,36	16,21
Catalunya	35.424,44	36.474,17	1.049,73	2,96	-31,17	49,59
Ceuta	87,22	140,95	53,73	61,60	-48,48	50,59
Comunitat Valenciana	15.124,57	15.560,36	435,79	2,88	-20,38	29,21
Extremadura	1.362,95	1.368,51	5,56	0,41	-4,11	4,71
Galícia	8.011,91	8.449,91	438,00	5,47	-28,45	47,40
Illes Balears	1.441,96	1.443,31	1,35	0,09	-22,44	29,05
Illes Canàries	2.144,72	2.155,80	11,08	0,52	0,95	-0,42
La Rioja	1.552,67	1.598,47	45,80	2,95	-19,85	28,44
Madrid	19.354,14	19.941,52	587,38	3,03	-36,72	62,83
Melilla	51,59	52,66	1,07	2,07	-64,20	185,11
Múrcia	3.567,11	3.724,22	157,11	4,40	-29,82	48,76
Navarra	4.005,80	4.155,65	149,85	3,74	-41,40	77,03
Pais Basc	14.836,23	15.552,42	716,19	4,83	-41,90	80,42
Espanya	147.123,51	151.761,65	4.638,14	3,15	-28,72	44,66

1. Base 2000.

Font: INE, comptabilitat regional d'Espanya, enquesta de població activa i elaboració pròpia.

4.3.2. LA INDÚSTRIA

La indústria balear presenta un escàs creixement del 0,1%, de manera que queda 3 punts per sota del registrat per l'Estat. Aquesta xifra es desglossa en un creixement de la productivitat del 29% i en una caiguda de l'ocupació del 22,4%. (Vegeu el quadre I-25 i l'apartat 6, «Sector industrial».)

4.3.3. LA CONSTRUCCIÓ

La construcció a les Illes Balears presenta un creixement del 4%, de manera que queda 1,3 punts per sota del que ha registrat l'Estat. Aquesta xifra es desglossa en un creixement de la productivitat del -8,8% i en un augment de l'ocupació del 14,3%. (Vegeu el quadre I-26 i l'apartat 7, «Construcció».)

QUADRE I-26. CONSTRUCCIÓ: PRODUCTE INTERIOR BRUT A PREUS DE MERCAT PER CA' (2005-2006)

	2005	2006	Variació	PIB	Ocupació	Product.
	(milions d'euros)			(taxes de creixement)		
Andalusia	16.987,03	17.870,36	883,33	5,20	27,84	-17,71
Aragó	3.036,39	3.215,54	179,15	5,90	78,19	-40,57
Astúries	2.558,49	2.686,41	127,92	5,00	32,77	-20,92
Cantàbria	1.460,39	1.542,17	81,78	5,60	55,97	-32,29
Castella i Lleó	5.618,29	5.927,30	309,01	5,50	39,19	-24,20
Castella-la Manxa	4.219,29	4.468,23	248,94	5,90	32,89	-20,31
Catalunya	16.058,00	16.909,07	851,07	5,30	89,29	-44,37
Ceuta	104,49	108,67	4,18	4,00	2,00	1,96
Comunitat Valenciana	10.248,14	10.760,55	512,41	5,00	49,54	-29,78
Extremadura	2.270,74	2.402,44	131,70	5,80	17,46	-9,93
Galícia	5.766,38	6.048,93	282,55	4,90	57,80	-33,52
Illes Balears	2.345,76	2.439,59	93,83	4,00	14,03	-8,80
Illes Canàries	4.131,98	4.338,58	206,60	5,00	15,73	-9,27
La Rioja	715,24	751,00	35,76	5,00	33,53	-21,37
Madrid	16.040,97	16.891,14	850,17	5,30	36,48	-22,85
Melilla	114,00	118,56	4,56	4,00	65,63	-37,21
Múrcia	2.694,29	2.853,25	158,96	5,90	33,55	-20,70
Navarra	1.590,74	1.675,05	84,31	5,30	104,46	-48,50
País Basc	5.156,75	5.430,06	273,31	5,30	135,09	-55,21
Espanya	101.079,77	106.437,00	5.357,23	5,30	48,35	-29,02

1. Base 2000.

Font: INE, comptabilitat regional d'Espanya, enquesta de població activa i elaboració pròpia.

4.3.4. ELS SERVEIS

Els serveis a les Balears presenten un creixement del 3,5%, de manera que queden 0,1 punt per sota del registrat per a l'Estat. Aquesta xifra es desglossa en un creixement negatiu de la productivitat d'un 3,9% i en un augment de l'ocupació del 7,7%. (Vegeu el quadre I-27 i de l'apartat 8 al 12 d'aquest capítol.)

4.3.5. EL CREIXEMENT DIFERENCIAL SECTORIAL

El gràfic de convergència sectorial entre les Illes Balears i Espanya mostra aquests creixements diferencials sectorials, en què es veu clarament que el menor creixement relatiu del PIB a preus de mercat a les Balears al llarg de l'any 2006 està motivat pel menor creixement sectorial de tots els sectors. (Vegeu el gràfic I-15.)

QUADRE I-27. SERVEIS: PRODUCTE INTERIOR BRUT A PREUS DE MERCAT PER CA¹ (2005-2006)

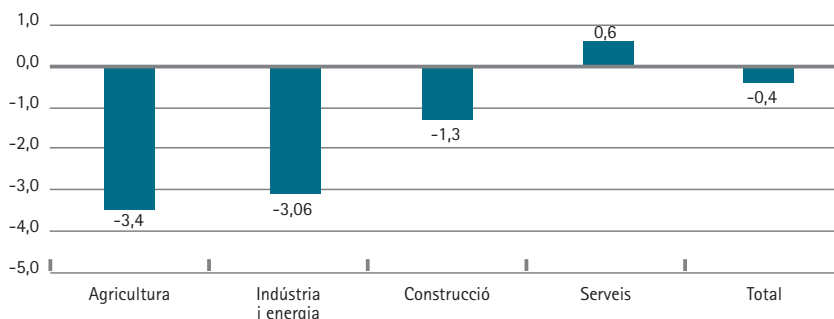
	2005	2006	Variació	PIB	Ocupació	Product.
	(milions d'euros)			(taxes de creixement)		
Andalusia	78.996,23	81.998,09	3.001,86	3,80	7,35	-3,31
Aragó	15.555,22	16.115,21	559,99	3,60	6,62	-2,83
Astúries	11.059,58	11.413,49	353,91	3,20	4,04	-0,81
Cantàbria	6.546,16	6.781,82	235,66	3,60	5,26	-1,58
Castella i Lleó	27.528,21	28.491,70	963,49	3,50	3,63	-0,13
Castella-la Manxa	15.979,28	16.618,45	639,17	4,00	3,88	0,12
Catalunya	103.230,04	106.843,09	3.613,05	3,50	2,59	0,89
Ceuta	1.050,48	1.083,04	32,56	3,10	-10,11	14,70
Comunitat Valenciana	54.061,46	56.169,86	2.108,40	3,90	5,31	-1,34
Extremadura	8.851,97	9.197,20	345,23	3,90	3,46	0,43
Galícia	26.641,46	27.520,63	879,17	3,30	5,07	-1,68
Illes Balears	16.979,82	17.574,11	594,29	3,50	7,69	-3,89
Illes Canàries	27.114,48	27.955,03	840,55	3,10	3,93	-0,80
La Rioja	3.396,45	3.515,33	118,88	3,50	9,24	-5,25
Madrid	112.592,39	116.533,12	3.940,73	3,50	5,96	-2,32
Melilla	979,09	1.007,48	28,39	2,90	3,66	-0,73
Múrcia	13.691,91	14.225,89	533,98	3,90	9,79	-5,36
Navarra	8.106,99	8.390,73	283,74	3,50	4,36	-0,82
País Basc	30.729,81	31.713,16	983,35	3,20	4,03	-0,80
Espanya	417.107,67	429.203,79	12.096,12	2,90	5,13	-2,12

1. Base 2000.

Font: INE, comptabilitat regional d'Espanya, enquesta de població activa i elaboració pròpia.

Gràfic I-15

Diferencial de les taxes de creixement a preus de mercat (base 2000) de les Illes Balears/Espanya, per sectors econòmics, període 05/06



Font: INE, comptabilitat regional d'Espanya.

4.4.

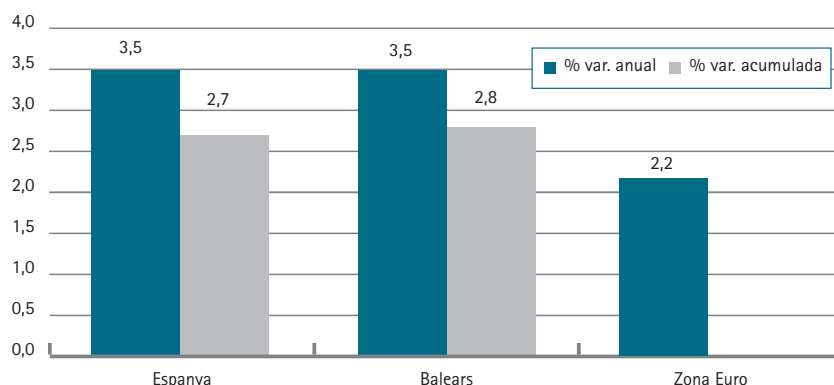
ELS PREUS

La inflació valorada per la via de l'índex de preus de consum (IPC) —com a variació de les mitjanes anuals— va ser del 3,5% a les Illes Balears, que coincideix amb la mitjana espanyola. Aquest diferencial, que per a l'any 2006 es nul, va ser de -0,3 punts favorable a les Balears l'any 2005. Per rúbriques, els diferencials positius d'inflació a les Balears, per a l'any 2006, s'han

donat a aliments i begudes no alcohòliques (+0,5 punts), comunicacions (+0,4 punts), transport i oci i cultura (+0,2 punts) i ensenyament (+0,1 punts).

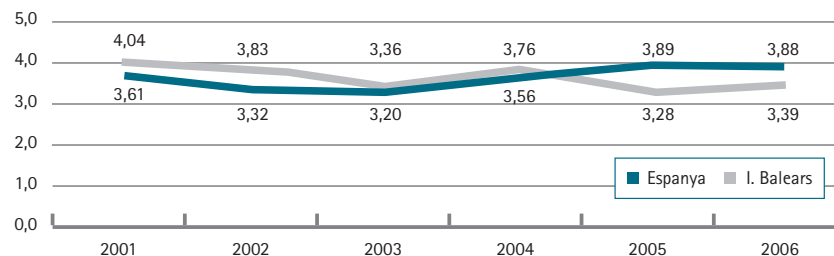
La inflació de l'any 2006 és, emperò, 1,4 punts superior a la que presenta l'índex de preus de consum harmonitzat (IPCH) de la Unió Monetària Europea (UE-12), la qual cosa reflecteix una pèrdua de competitivitat, en relació amb els països europeus, de tots els béns i serveis que ofereixen les Balears. (Vegeu els gràfics I-16 i I-17, i l'apartat 3.3.)

Gràfic I-16
Índex de preus de consum (IPC)



Font: INE i Informe de primavera UE.

Gràfic I-17
Deflactor implícit del PIB a preus bàsics. Base 2000



Font: FUNCAS, *Cuadernos de Información Económica*, núm.196, gener-febrer 2007.

4.5.

LA RENDA, EL CONSUM, L'ESTALVI I LA CAPACITAT DE FINANÇAMENT

En aquest apartat es pot comprovar, en primer lloc, que les Illes Balears presenten un nivell més alt de renda, si bé aquesta expressió s'ha de matisar en termes de benestar social mesurat en termes de la renda familiar bruta disponible per càpita en paritat de poder de compra.

En segon lloc, fruit d'aquest major nivell de renda per càpita, es comprova que les Illes generen una gran capacitat de finançament, que es distribueix molt desigualment entre el sector públic, que presenta un gran sobrant d'estalvi públic i, per la manca d'inversions públiques, i el sector privat, que presenta una elevada necessitat de finançament. Cal observar que a l'annex d'aquest apartat «Els comptes simplificats de la comptabilitat regional de les Illes Balears i de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera» s'ha pogut comprovar que aquest endeutament afecta bàsicament les llars.

4.5.1. L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA PER CÀPITA I DE LA RENDA FAMILIAR BRUTA DISPONIBLE

En aquest apartat desglossam —amb les darreres dades disponibles referides al 2005 i al 2006— l'anàlisi de l'evolució de la renda regional des del punt de vista, en

primer lloc, de l'evolució de la renda per càpita i, en segon lloc, de l'evolució de la renda familiar bruta disponible per càpita corregida pel poder de compra de les famílies.

4.5.1.1. L'evolució de la renda per càpita

Les Illes Balears presenten un nivell de vida alt i, en termes de PIB regional per habitant o renda per càpita, aquest fet es confirma, ja que ocupen la sisena plaça, amb un índex (104,8) respecte d'Espanya de 100, per darrere del País Basc (134), Madrid (133,6), Navarra (126,4), Catalunya (118,3) i Aragó (109,7). Per comparació a l'any 2000 hem perdut 18 punts, fet que es pot explicar, inicialment, perquè la renda regional ha crescut menys que la mitjana espanyola (vegeu l'apartat 4.3), mentre que la població experimenta un dels creixements regionals més importants per comunitats autònomes.⁴⁴ (Vegeu el quadre I-28 i l'apartat 2 del capítol III, «Demografia i llar».)

Les dades de la Funcas també permeten aprofundir una mica més en aquesta anàlisi dinàmica de l'evolució de la renda real per càpita regional en relació amb Espanya mitjançant l'estudi de les seves variables explicatives per al període 2000-2005. (Vegeu el gràfic I-18 i el quadre I-29)

Segons aquesta anàlisi, al llarg d'aquest quinquenni la renda real per càpita regional (mesurada pel VAB deflactat en relació amb la població resident) ha crescut -9,1 punts per sota de la mitjana espanyola.

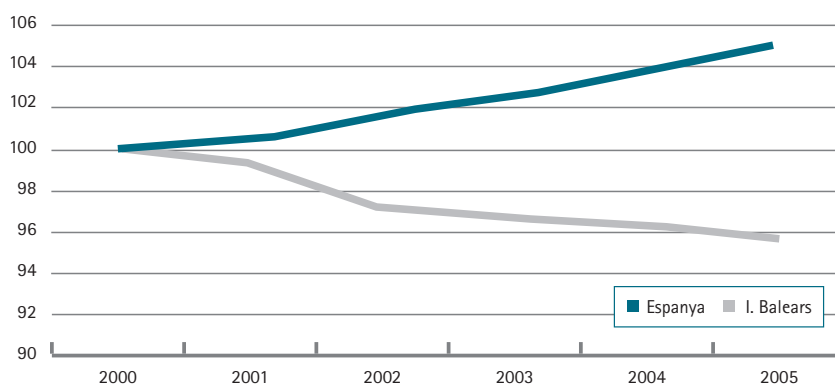
44. Les Balears lideren el creixement demogràfic per comunitats autònomes al llarg del període 1996-2003 i només presenten un creixement inferior a la mitjana de l'Estat el 2004.

**QUADRE I-28. RÀNKING DE LES AUTONOMIES ESPANYOLES EL 2006.
ÍNDEX PER HABITANT (MITJANA ESPANYOLA=100)**

Comunitats	PIB		Renda regional bruta		Demanda interior	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006
Andalusia	72,72	75,96	73,86	76,81	82,00	86,33
Aragó	109,37	109,70	106,49	107,27	109,56	110,53
Astúries	85,13	90,78	83,64	89,57	93,87	102,87
Cantàbria	94,36	101,69	92,66	100,04	93,92	101,04
Castella i Lleó	95,62	96,41	95,31	95,95	104,59	11,57
Castella-la Manxa	84,31	77,12	84,60	78,08	98,38	94,12
Catalunya	121,70	118,34	120,72	117,33	109,17	106,61
Ceuta	89,50	97,20	85,77	92,84	110,52	121,98
Comunitat Valenciana	98,68	88,50	101,09	89,83	95,81	82,95
Extremadura	69,61	70,36	69,33	70,33	82,12	88,87
Galícia	82,32	84,01	81,61	83,40	90,83	97,76
Illes Balears	122,84	104,80	128,87	109,28	115,68	98,48
Illes Canàries	87,71	82,66	94,19	87,79	98,56	94,77
La Rioja	115,75	108,56	117,75	110,13	112,40	102,36
Madrid	128,82	133,60	126,31	132,10	118,31	117,93
Melilla	93,30	98,79	90,17	94,39	120,54	136,85
Múrcia	79,99	82,29	80,72	83,04	84,58	83,71
Navarra	123,33	126,35	124,33	123,93	107,25	111,26
País Basc	125,50	134,00	121,48	130,88	112,89	119,25
Espanya	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: FUNCAS, *Cuadernos de Información Económica*, núm.196, gener-febren, 2007.

Gràfic I-18
**Renda per càpita real de les Balears i Espanya.
Any 2000-2005 (any 2000 base 100)**



Font: FUNCAS, *Balance económico regional (autonomías y provincias) años 2000-2005*, i elaboració pròpia.

QUADRE I-29. TAXA DE CREIXEMENT ANUAL DEL VAB PER CÀPITA I DELS SEUS COMPONENTS A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2005)

	Illes Balears		Espanya		
	2005	Taxa anual acumulativa 2000-2005	2005	Taxa anual acumulativa 2000-2005	Diferència variació taxes
Renda per càpita real	15.772,81	-0,85	16.415,44	0,96	1,81
Productivitat del treball	33.644,95	-1,74	38.678,10	-0,42	1,32
Taxa d'ocupació	92,73	-0,24	90,03	0,38	0,62
Taxa d'activitat	73,30	1,08	70,68	1,22	0,14
Factor demogràfic	68,97	0,05	66,69	-0,22	-0,27

Font: FUNCAS, *Balance económico Regional (autonomías y provincias) años 2000 a 2005*, i elaboració pròpia.

Cal observar que aquest creixement es pot explicar pel comportament de dues variables: la productivitat, que fa referència al component del progrés tècnic, i la taxa d'ocupació regional,⁴⁵ que fa referència a la dinàmica demogràfica i laboral.

Tal com ja assenyalàvem l'any passat, és un tema obert a les Illes Balears el fet que, com que s'ha produït un major «efecte de regularització» del factor treball (vegeu l'apartat 1 del capítol II, «Mercat de treball»), això pot haver induït a subestimar la producció corresponent, ja que aquesta no creix al mateix ritme que l'ocupació i, per tant, pot provocar un efecte estadístic de subestimació de la productivitat del treball. Aquest efecte estadístic, d'altra banda, se sol donar relativament amb més freqüència en aquelles economies que presenten una forta terciarització, com és el cas de les Balears. Tampoc no es poden menys-

prear en el cas de les Illes l'efecte estacional i el sobredimensionament que presenta l'oferta de serveis, tant públics com privats, al llarg dels mesos que es corresponen amb la temporada baixa del turisme. És per tot aquest conjunt de consideracions que s'ha cregut oportú incloure enguany un nou apartat dedicat a l'anàlisi de la productivitat. (Vegeu l'apartat 4.5.2.3.)

4.5.1.2. L'evolució de la renda familiar bruta disponible per càpita corregida pel poder de compra de les famílies

Si es té en compte el concepte de renda familiar bruta disponible per càpita corregida pel poder de compra, les Illes Balears se situen en cinquena posició dins el conjunt de comunitats autònomes, amb un índex respecte d'Espanya de 100 de 105,9, per darrere de Madrid (129,1), Navarra (125,8), País Basc (124,7) i Catalunya (109,2). El canvi

45. Es desglossa en els termes de les seves tres variables explicatives: la taxa d'ocupació (mesurada per la relació entre els ocupats i els actius), la taxa d'activitat (mesurada per la relació entre els actius i la població potencialment activa o població en edat de treballar) i el factor demogràfic (mesurat per la relació entre la població potencialment activa o població en edat de treballar i la població resident).

QUADRE I-30. RÀNQUING DE LES ECONOMIES ESPANYOLES 2006.
ÍNDEX PER HABITANT (MITJANA ESPANYOLA=100)

Comunitats	Renda regional bruta en poder de compra	
	2000	2006
Andalusia	75,39	79,25
Aragó	109,37	111,12
Astúries	83,79	89,08
Cantàbria	93,06	103,17
Castella i Lleó	99,05	101,82
Castella-la Manxa	92,12	86,00
Catalunya	116,98	109,22
Ceuta	90,98	89,24
Comunitat Valenciana	100,41	90,02
Extremadura	75,92	81,28
Galícia	85,21	86,26
Illes Balears	124,61	105,94
Illes Canàries	96,35	97,73
La Rioja	114,00	102,16
Madrid	122,97	129,10
Melilla	94,34	94,79
Múrcia	81,83	82,91
Navarra	120,50	125,81
País Basc	117,04	124,68
Espanya	100,00	100,00

Font: FUNCAS, *Cuadernos de Información Económica*, núm.196, gener-febren del 2007.

de posicions de les comunitats autònomes capdavanteres en renda per càpita es deu al diferencial d'inflacions i al major o menor volum de transferències socials sense contrapartida per part de les administracions públiques a les famílies. (Vegeu el quadre I-30.)

4.5.1.3. Anàlisi de la productivitat

Des del punt de vista de l'anàlisi econòmica tradicional, el creixement econòmic se sol visualitzar a partir d'una funció de pro-

ducció, la Cobb-Douglas, en què els determinants del creixement de la producció (*output*) són els factors de la producció: el major o menor ús que es fa del factor treball (si augmenta o disminueix el nombre d'hores treballades) i el grau d'eficiència amb què es treballa (si augmenta o disminueix la productivitat aparent del treball).

Hi ha consens en la literatura econòmica respecte que la variable que pot garantir el creixement econòmic a llarg termini és el creixement de la productivitat. Per això

l'anàlisi econòmica tradicional de seguida s'interessà a poder explicar quins són els factors determinants del creixement de la productivitat: el major o menor ús que es fa del factor capital físic (bàsicament maquinària i equipament de tot tipus, incloses les inversions públiques en infraestructures) i les millores que es puguin produir en la productivitat total dels factors productius (PTF).⁴⁶

Aleshores, en una funció Cobb-Douglas el creixement de la producció o *output* s'expressa de la manera següent:

$$\text{Output} = \text{treball} + \text{productivitat del treball} = \text{treball} + \text{capital} + \text{PTF}$$

Mentre que el major o menor ús en la utilització de capital físic no reporta cap tipus de problema estadístic (es tracta de la formació bruta de capital (FBC) o inversió d'una economia),⁴⁷ la PTF s'ha associat amb el progrés tècnic i amb la innovació, els quals sí que presenten problemes metodològics per mesurar-los. Empíricament, el seu valor s'obté com un residu, és a dir, com aquella part del creixement econòmic que no es pot explicar ni pel creixement de l'ocupació ni pel creixement del capital físic.

La literatura més recent ha plantejat una revisió històrica i global del comportament de la productivitat mitjançant el que s'ha anomenat *industrial perspective*.⁴⁸ En el cas espanyol, aquest nou enfocament d'*industrial perspective* l'ha utilitzat el BBVA en el seu estudi *Productividad e internacionalización. El crecimiento español ante los nuevos cambios estructurales de l'any 2006*,⁴⁹ en què s'analitzen les raons del feble comportament de la productivitat en l'economia espanyola des de la dècada dels anys noranta. Aquests autors plantegen la dificultat de comparar territoris amb especialitzacions i estructures productives dissemblants, ja que l'anterior implica l'ús de tecnologies distintes i, per tant, distints graus en la intensitat d'ús del capital.

El darrer informe presentat pel Consell de Lisboa, que és l'organisme supervisor dels objectius fixats a la Cimera de Lisboa 2000, ha posat de manifest que Espanya marxa endarrerida respecte de la resta de països europeus (UE-15) pel que fa a l'evolució de quatre variables fonamentals, per tal de poder assegurar el canvi estructural que reforci el creixement de la productivitat i de la competitivitat internacio-

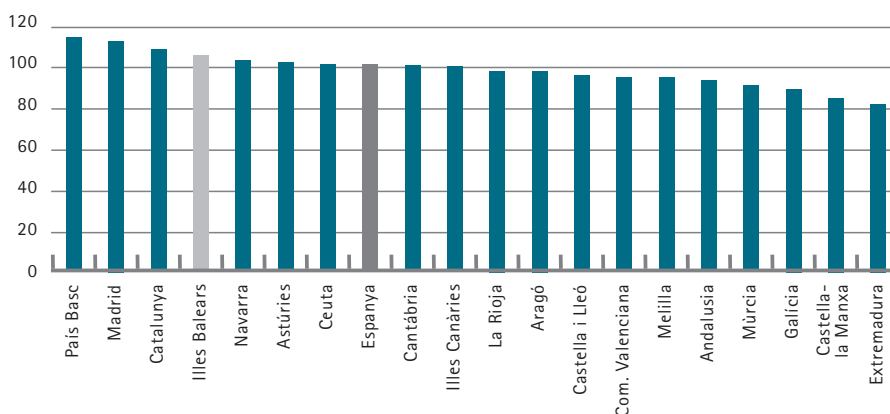
46. Per a una quantificació d'aquestes variables en el cas de les Balears, vegeu: Antonio Álvarez Espinilla, «Medición y descomposición de la productividad. Una aplicación a las regiones españolas», a: *Comportament de la productivitat i la competitivitat a les Illes Balears. Documents 1*. Consell Econòmic i Social de les Illes Balears. Palma, 2004, p. 185-201.

47. Vegeu: M. Mas, F. Pérez i E. Uriel, *El stock de capital en España y su distribución territorial (1964-2002)*. Fundación BBVA. Madrid, 2005.

48. Vegeu: M. Beltrán, A. Costa i F. Navinés, «Introducció», a: *Comportament de la productivitat i la competitivitat a les Illes Balears. Documents 1*. Consell Econòmic i Social de les Illes Balears. Palma, 2004, p. 5-22; *Memòria del CES 2004 sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears*, p. 10-12, i «Productivity in the UK 6: Progress and new evidence», HM Treasury, març del 2006, p. 37 i 38.

49. Vegeu: Francisco Pérez García (dir.), Joaquín Maudos Villarroya, José Manuel Pastor Monsálvez i Lorenzo Serrano Martínez, *Productividad e internacionalización. El crecimiento español ante los nuevos cambios estructurales*. Fundación BBVA, Bilbao, 2006. En la mateixa línia i per al cas de les Balears, vegeu: Ferran Navinés, «Algunes reflexions fetes des de l'enfocament clàssic de l'excedent sobre el procés de terciarització i especialització productiva: el cas de Balears», a: *Repensem el model de creixement balear*, Cercle d'Economia de Mallorca, Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera. Palma, 2006.

Gràfic I-19
Producte interior brut a preus bàsics per ocupat (Espanya=100), 2005



Font: Informe económico-financiero de las administraciones territoriales 2005, Ministeri d'Administracions Públiques, Ministeri de la Presidència. Madrid, 2006.

nal de la seva economia: la inversió en educació i en R+D+I (en la qual Espanya ocupa el penúltim lloc), i ocupa el desè lloc, pel que fa al nombre d'universitats d'alt nivell, la quantitat de llicenciats en ciència i tecnologia i en atractiu per a estudiants estrangers.

En el cas de les Illes Balears bona part d'aquestes variables es poden analitzar a partir del darrer informe economicofinancer de les administracions territorials,⁵⁰ en què hi ha un treball exhaustiu sobre els factors de creixement de la productivitat entre les diferents comunitats autònomes. Les dades de partida són el VAB a preus bàsics per ocupat de l'any 2005, a partir de la CRE-base 2000 de l'INE.

Com es pot veure per les dades anteriors i l'any 2005, la productivitat aparent del treball del conjunt de l'economia de les

Illes Balears es troba per sobre de la mitjana nacional (103,8, la quarta comunitat autònoma), igualment que la seva evolució en nivells al llarg del sexenni 2000-2005, si bé es confirma la tendència històrica a la convergència real de la productivitat entre l'economia espanyola i balear. (Vegeu el gràfic I-19, l'addenda I-31 i el gràfic I-21).

També, es troba per sobre la productivitat del sector primari (105,7), i la del sector de serveis (144,9, la primera d'Espanya). En canvi, són inferiors la productivitat de la indústria i l'energia (83,9, la cinquena més baixa de l'Estat) i la del sector de la construcció (74,2, la més baixa de l'Estat). (Vegeu el quadre I-31.)

Cal observar que, si s'analitza l'evolució de la productivitat al llarg del quinquenni 2000-2005, la posició de les

50. Vegeu: Informe económico-financiero de las administraciones territoriales 2005, Ministeri d'Administracions Públiques, Ministeri de la Presidència. Madrid, 2007.

QUADRE I-31. PRODUCTE INTERIOR BRUT A PREUS BÀSICS PER OCUPAT. PIB PER OCUPAT, MITJANA ESPANYA = 100

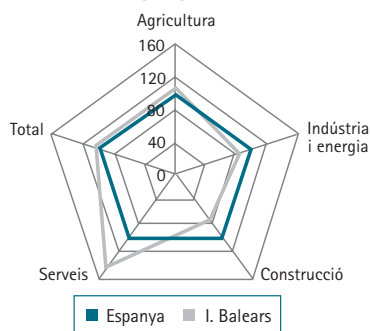
Any 2005						
	Agricultura	Indústria i energia	Construcció	Serveis	Total	Var. % 2000-2005
Andalusia	88,4	93,4	91,00	121,39	93,3	1,6
Aragó	104,1	103,6	116,64	137,10	97,3	2,5
Astúries	88,3	120,8	128,06	124,47	101,4	2,3
Cantàbria	95,3	113,8	111,42	126,84	99,4	-0,3
Castella i Lleó	142,4	104,6	100,11	132,13	95,1	2,0
Castella-la Manxa	171,4	82,7	82,97	107,67	84,5	1,0
Catalunya	113,1	100,8	107,46	146,88	106,8	2,3
Ceuta	178,8	165,5	119,33	136,44	100,4	0,8
Comunitat Valenciana	97,0	77,9	88,11	125,78	94,0	0,4
Extremadura	101,3	75,9	97,47	109,38	81,4	3,6
Galícia	71,7	82,2	107,54	118,18	89,3	1,3
Illes Balears	105,7	83,9	74,18	144,85	103,8	-1,3
Illes Canàries	53,2	92,9	83,43	125,29	99,3	-0,3
La Rioja	159,1	86,7	99,44	137,70	97,7	-0,6
Madrid	39,9	122,2	114,76	154,82	111,1	0,0
Melilla	753,0	133,7	284,64	143,36	94,0	4,8
Múrcia	77,3	81,6	67,78	67,8	90,9	-0,1
Navarra	124,2	126,8	122,89	122,9	103,0	1,0
País Basc	176,1	134,8	155,03	155,0	113,7	1,2
Espanya	100,0	100,0	100,00	100,00	100,0	0,2*

* Dades revisades (darreres estimacions).

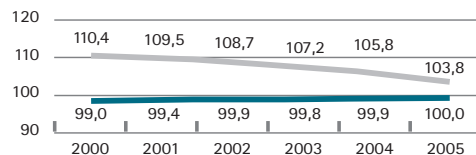
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (comptabilitat regional d'Espanya. Base 2000), i *Informe económico-financiero de las administraciones territoriales 2005*, Ministeri d'Administracions Públiques, Ministeri de la Presidència. Madrid, 2006.

ADDENDA

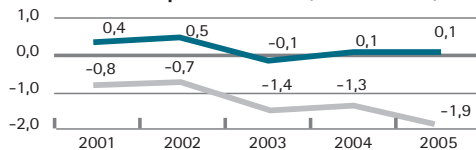
Productivitat Espanya-Illes Balears, 2005



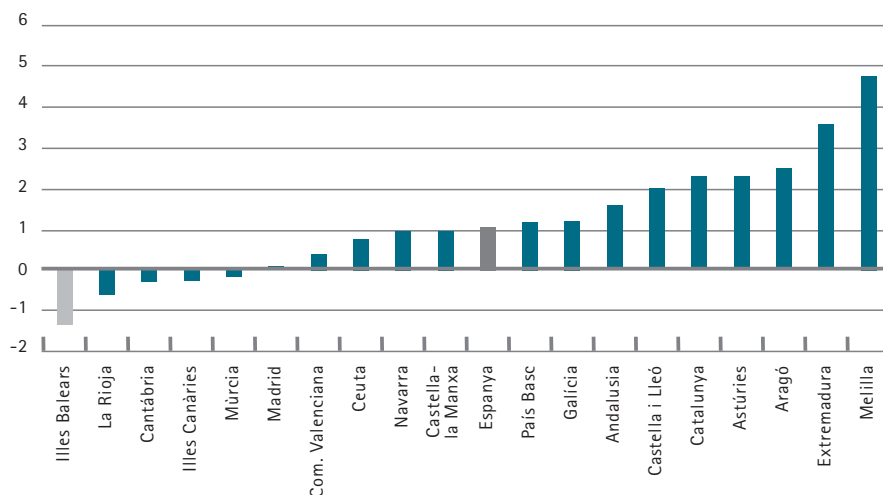
Evolució productivitat (2000-2005) (Nivells)



Evolució productivitat (2001-2005)



Gràfic I-20
Producte interior brut a preus bàsics per ocupats (preus any 2000)
Variació acumulada 2000-2005



Font: INE (comptabilitat regional d'Espanya CRE-2000).

Balears canvia substancialment i passa a ocupar la darrera posició. (Vegeu el gràfic I-20.)

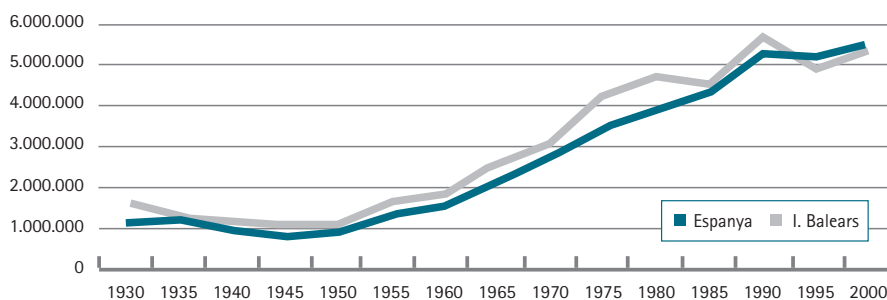
Val la pena fer algunes consideracions respecte d'aquest comportament de la productivitat, que abasta, bàsicament, el curt termini, en tractar-se d'un període de cinc anys en què els factors conjunturals solen tenir un pes determinant per explicar-ne l'evolució, i que com veurem més endavant convé diferenciar dels factors més estructurals o de llarg termini, en què les anàlisis d'ona llarga, és a dir, de més de cinquanta anys, ens poden donar informació sobre les tendències de fons de l'economia.

Primerament, s'ha de posar de manifest que al llarg del període 2000-2005 la productivitat de les Balears no ha cres-

cut, i ho ha fet sempre a un ritme inferior a l'espanyol. (Vegeu l'addenda del quadre I-31.)

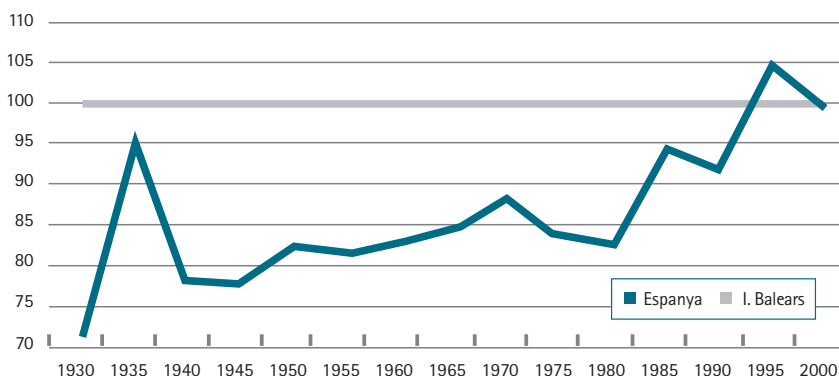
En segon lloc, cal destacar que al llarg d'aquests cinc anys s'ha produït un canvi de conjuntura molt pronunciat, determinat per la crisi de la demanda turística de l'any 2002 que, segons l'informe d'Impactur 2006 (vegeu l'apartat 8.9), va suposar una caiguda del PIB turístic del 4,4% i un registre del PIB regional del 0,9%, el més baix d'Espanya. S'ha de remarcar, però, que l'impacte de la contracció de la demanda turística internacional, iniciada a partir de l'atemptat de l'11-S als Estats Units, es va deixar notar al llarg del bienni 2003 i 2004, amb creixements molt moderats del PIB turístic d'un 1% el 2003 i d'un 1,1% el 2004, i amb registres del PIB regional sem-

Gràfic I-21
Evolució de la productivitat Illes Balears i Espanya (1930-2000)



Font: Julio Alcaide Inchausti. *Evolución económica de las regiones y provincias españolas en el siglo XX*. Fundación BBVA, Bilbao, 2003

<Gap> productivitat d'Espanya en relació amb les Balears
(Balears=100) (1930-2000)



Font: Julio Alcaide Inchausti. *Evolución económica de las regiones y provincias españolas en el siglo XX*. Fundación BBVA, Bilbao, 2003; i Ferran Navinés: Algunes reflexions fetes des de l'enfocament clàssic de l'excedent sobre el procés de terciarització i especialització productiva: el cas de les Balears a *Repensem el model de creixement balear*. A. Forcades (direcció). Cambra de Comerç de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. Cercle d'Economia de Mallorca. Palma, 2006. P. 89-112.

pre per darrere del creixement del conjunt de les comunitats autònomes al llarg d'aquest bienni (1% el 2003 i 1,7% el 2004). Només a partir del 2005 es produeix una significativa recuperació del PIB turístic del 4,4 el 2005 i del 5% el 2006, amb increments del PIB regional, que l'any 2006 situa

les Balears en taxes del 3,5%, per sobre del creixement regional d'Extremadura, les Canàries, La Rioja, Ceuta i Melilla.

Aquests efectes cíclics poden provocar distorsions importants en l'anàlisi comparativa de l'evolució de la productivitat

entre economies diferents,⁵¹ ja que cada economia respon de forma més o menys intensa als canvis de conjuntura de la demanda, segons les seves diferents especialitzacions productives. I és evident que la conjuntura del període 2002-2005 ha afectat de forma negativa especialment les economies amb una forta especialització turística, com és el cas de les Balears.

Altrament, ja s'ha fet esment, al final de l'apartat anterior, que a les Balears l'evolució de l'anàlisi conjuntural de la productivitat aquests anys pot estar força influenciat per un major «efecte de regularització» del factor treball i pels «efectes estacionals» de la producció, amb el consegüent sobredimensionament que presenta l'oferta de serveis, tant públics com privats, al llarg dels mesos que es corresponen amb la temporada baixa del turisme, efectes que actuen negativament en el càlcul de la productivitat en la fase baixa del cicle econòmic.

Si volem defugir de l'anàlisi de curt termini per acarar un enfocament estructural o de llarg termini, per tal de recollir les tendències de fons de l'anàlisi de la productivitat de l'economia balear en relació amb l'economia espanyola per a un període de més de cinquanta anys, podem recórrer a la base de dades de la Fundación BBVA del període 1930-2000.⁵²

A partir d'aquesta anàlisi, es pot observar com històricament els nivells de productivitat de les Balears sempre s'han situat per sobre dels espanyols, però també s'obser-

va que a partir dels anys vuitanta del segle passat aquest procés de convergència real d'ona llarga entre el creixement de la productivitat de l'economia espanyola envers les Balears s'ha accelerat i fins i tot s'han situat els nivells de la productivitat de l'economia espanyola per sobre dels de les Balears a la segona meitat dels anys noranta del segle passat. (Vegeu el gràfic I-21.)

Des del punt de vista acadèmic i des d'un enfocament més estructural del problema de la productivitat, hi ha un consens ampli, en el sentit que els factors clau a l'hora d'explicar les diferències de productivitat entre les diferents comunitats autònomes són les diferències regionals en capital humà; les majors o menors inversions en R+D+I; el major esforç en la utilització de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per part del sector públic i el sector privat, i la dotació de millors infraestructures del transport.

Per analitzar les diferents dotacions regionals de capital humà, se sol utilitzar com un bon indicador el nivell d'estudis de la població ocupada. Aquest indicador mostra, en el cas d'Espanya, que les diferències més importants es donen en la dotació d'estudis superiors, ja que els estudis de nivell mitjà o primari són ensenyaments de caràcter obligatori. En estudis superiors, les tres comunitats millor situades són el País Basc, Madrid i Navarra, les quals dupliquen en percentatge les tres que presenten una menor proporció, com ara les Balears, Castella-la Manxa i Extremadura.

51. La qüestió dels diferents efectes del cicle econòmic entre economies diverses i com això distorsiona l'anàlisi comparativa de l'evolució de la productivitat entre diferents economies està ben documentat a l'estudi sobre la productivitat del HM Treasury de març del 2006 esmentat a la nota 48.

52. Vegeu: J. Alcaide, *Evolución económica de las regiones y provincias españolas en el siglo XX*. Fundación BBVA, Bilbao, 2003.

Una possible explicació del relatiu baix nivell d'ocupats a les Balears amb qualificació superior es pot trobar en el predomini d'un elevat grau d'assalariats que treballen en el sector turístic i que no tenen estudis superiors.

Un altre indicador que corrobora els resultats anteriors és el nombre de personal investigador per cada 1000 actius. En aquest cas les millors posicions són per Navarra, Madrid, País Basc i Catalunya, mentre Balears torna a ser la darrera CA, només per sobre de Ceuta i Melilla.

En la mateixa línia del baix nivell de qualificació del capital humà també hi ha un baix nivell de despesa en R+D. Un bon indicador en aquest cas és agafar la despesa total en R+D en percentatge del PIB regional. Segons les dades oficials, només es troben per sobre de la mitjana nacional les mateixes comunitats autònomes que tenen un major nombre de personal investigador. Els resultats per la coa són idèntics en relació amb els indicadors de personal investigador: Les Balears són la penúltima, seguida per Ceuta i Melilla. Pel que fa al sector privat (descomptat el sector públic i les universitats), aquest indicador permet resituar millor el protagonisme de les empreses privades, molt més marcat en el cas del País Basc i Catalunya, mentre que Madrid perd el seu liderat i passa a la sisena posició. Al seu torn, les Balears mantenen la penúltima posició per sobre de Ceuta i Melilla. En el cas de les Canàries (tercera per la coa) i les Balears, de nou el predomini de l'especialització turística podria ajudar a explicar aquesta baixa inversió privada relativa en R+D.

Ara bé, els estudis de la Fundació Cotec sobre innovació (sense R+D) en el sector turístic donen, en canvi, un bon resultat per a les empreses hoteleres de les Illes Balears.⁵³

En el cas de la utilització de les TIC en el sector privat, els indicadors disponibles donen una millor posició a les Illes Balears en relació amb la mitjana estatal pel que fa a connexió a Internet amb banda ampla (la quarta de l'Estat). (Vegeu l'apartat 14.4.). Quant a la interacció informàtica entre les administracions públiques i els ciutadans, valorada per la classificació dels web autonòmics, les Illes Balears ocupen el lloc novè d'entre les 19 comunitats autònomes, incloses Ceuta i Melilla.⁵⁴

Amb referència a la dotació d'infraestructures de gran capacitat, referida a l'any 2004, les Balears mostren un fort dèficit, la tercera per la coa després d'Aragó i Extremadura. L'indicador compost per transport per la xarxa de ferrocarrils posa de manifest un fort dèficit en el cas de les Balears, que se situa a la coa. Aquests aspectes, però, han quedat modificats, a partir de l'any 2004, per les darreres inversions del Govern de les Illes Balears i dels consells insulars.

Això no obstant, com s'ha comentat abans la comparança entre territoris esdevé complexa des del moment en què les especialitzacions productives són dissemblants, fet que dificulta la relativització

53. Vegeu: Enric Tortosa, «El sistema de innovació de las Illes Balears», a: *Repensem el model de creixement balear*, Cercle d'Economia de Mallorca, Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera, Palma. 2006.

54. Vegeu: *Informe económico-financiero de las administraciones territoriales 2005*, Ministeri d'Administracions Públiques, Ministeri de la Presidència. Madrid, 2006.

dels valors. En altres paraules, més enllà de les possibles polítiques econòmiques que cal adoptar, que en qualsevol cas és evident que s'haurien de dissenyar en un context de mitjà i llarg termini, les dades palesen la dificultat de l'economia balear per generar excedent econòmic ateses unes hores de treball. En aquest escenari, l'únic grau de llibertat a nivell agregat és l'augment de l'ocupació.

4.5.2. L'ANÀLISI DE LA DEMANDA, EL CONSUM, L'ESTALVI I LA CAPACITAT DE FINANÇAMENT

L'anàlisi de la demanda final es fa pels components principals, que són la demanda interior, que inclou la demanda de consum (privat i públic) i d'inversió, i la demanda exterior, que s'expressa a partir del saldo net exterior de béns i serveis, que es calcula com la diferència entre exportacions menys importacions de béns i serveis.

Si tots aquests components s'expressen en percentatges respecte del total, és obvi que la suma dels percentatges de la demanda interior i de la demanda exterior ha de sumar el 100%. Així, si ens trobam davant una economia en què s'exporten molts més béns i serveis dels que s'importen, el saldo net exterior de béns i serveis serà positiu i, per tant, també el percentatge respecte del total de la demanda final. En contrapartida, el percentatge de la demanda interior del consum i de la inversió haurà de ser inferior al 100%. En aquests casos, ens trobam amb economies que no gasten en els seus mercats interiors el 100% de la renda disponible. Aleshores, el sobrant d'aquesta renda no

gastada en els mercats interiors s'anomena estalvi corrent i són els mercats financers els que s'encarreguen de transferir aquests sobrants d'estalvi cap a l'exterior en forma del que anomenam «capacitat de finançament». Aquest és el cas de les Illes Balears i, com mostram tot seguit, aquesta és una característica bàsica d'una bona part de les economies regionals que es corresponen amb comunitats autònomes que tenen una renda per càpita per sobre de la mitjana estatal.

Així, la part de l'oferta interior que no és demanada ni pel consum de les famílies ni pel consum de les administracions públiques ni per la demanda d'inversió queda disponible per satisfer la demanda neta exterior, que és el saldo de les exportacions menys les importacions de béns i serveis. Per això, en contrapartida al baix percentatge de demanda interior respecte de l'oferta interior, les Balears presenten el segon saldo net exterior respecte de l'oferta interior més alt de l'Estat (5,91%), només superat per Navarra (7,29%). Les altres comunitats autònomes que també presenten un saldo net exterior positiu són, per ordre d'importància: Catalunya (4,95%), Madrid (4,37%), el País Basc (3,55%), la Comunitat Valenciana (2,72%) i La Rioja (1,04%). (Vegeu el quadre I-32.)

És interessant aturar-se un moment en les dades de l'estructura del saldo comercial de les Illes Balears, ja que presenta un superàvit positiu per un valor de 1.414,3 milions d'euros, el qual s'explica íntegrament pel superàvit comercial referit a l'estranger, que és de 2.375,7 milions d'euros i que permet finançar amb escreix el

QUADRE I-32. ESTRUCTURA DEL QUADRE MACROECONÒMIC DE LES AUTONOMIES ESPANYOLES. ANY 2005. PERCENTATGE DE CADA VARIABLE DEL QUADRE MACROECONÒMIC REGIONAL, ORDENADES DE MAJOR A MENOR SEGONS EL VOLUM TOTAL DE LA SEVA RENDA INTERIOR BRUTA

Autonomies	Consum privat	Consum públic	Inversió	Demanda interna	Vendes externes	Compres externes	Saldo exterior
Catalunya	55,49	13,30	26,27	95,05	113,04	108,09	4,95
Madrid	56,91	12,51	26,22	95,63	98,88	94,52	4,37
Andalusia	68,66	21,20	27,08	116,93	83,03	99,96	-16,93
C. Valenciana	54,32	15,24	27,72	97,28	95,31	92,60	2,72
País Basc	54,33	16,74	25,37	96,45	87,59	84,04	3,55
Castella i Lleó	63,99	22,74	33,04	119,78	73,64	93,42	-19,78
Galícia	65,34	20,79	34,90	121,02	91,11	112,13	-21,02
Illes Canàries	63,31	21,40	27,80	112,51	119,78	132,29	-12,51
Castella-la Manxa	64,14	21,50	39,94	125,58	75,67	101,24	-25,58
Aragó	61,74	17,68	28,22	107,64	91,46	99,11	-7,64
Illes Balears	53,53	12,98	27,58	94,09	77,35	71,45	5,91
Múrcia	62,48	18,50	26,27	107,25	80,50	87,75	-7,25
Astúries	68,02	20,87	31,41	120,30	69,14	89,44	-20,30
Extremadura	62,62	27,73	40,18	130,54	53,32	83,86	-30,54
Navarra	54,86	14,60	23,25	92,71	97,69	90,40	7,29
Cantàbria	62,42	17,33	26,65	106,40	78,71	85,11	-6,40
La Rioja	56,93	14,91	27,12	98,96	89,46	88,42	1,04
Espanya	59,68	16,98	28,23	104,89	93,47	98,37	-4,89

Font: FUNCAS, *Balance económico regional (autonomías y provincias) años 2000 a 2005*, i elaboració pròpia.

dèficit comercial respecte de la resta de comunitats autònomes, que és de -961,4 milions d'euros. El fet que aquest dèficit interior no sigui més abundant s'explica perquè en la balança comercial s'inclou la de serveis, que comptabilitza el superàvit turístic balear respecte de la resta de comunitats autònomes. D'altra banda, s'ha de tenir en compte que gràcies al turisme estranger s'explica el superàvit de la balança de serveis amb l'estranger, amb 3.440,3 milions d'euros, que per si

sol ja cobreix amb suficiència la totalitat del dèficit comercial en relació amb la resta de comunitats autònomes. (Vegeu el quadre I-33.)

Igualment, es pot observar que hi ha una correlació elevada entre les comunitats autònomes que presenten un important superàvit comercial respecte de l'oferta interior i l'elevat rànquing en el grau de desenvolupament regional. (Vegeu el quadre I-30.)

QUADRE I-33. VARIABLES EXPLICATIVES DEL SUPERÀVIT COMERCIAL A LES BALEARS (2000-2005)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Taxa anual acumulativa 2000-2005
	(milions d'euros corrents)						
1. Oferta interior (renda interior bruta)	17.907,20	19.098,20	20.247,40	21.263,10	22.487,30	23.934,80	5,97
2. Demanda interior (2=2.1+2.2+2.3)	16.438,80	16.878,50	18.173,60	19.476,80	20.751,10	22.520,50	6,50
2.1 Consum privat	10.115,30	10.038,00	10.929,90	11.525,80	11.895,30	12.812,70	4,84
2.2 Consum públic	1.986,30	2.141,80	2.345,80	2.534,90	2.835,60	3.105,90	9,35
2.3 Formació bruta de capital	4.337,20	4.698,70	4.897,90	5.416,10	6.020,20	6.601,90	8,77
3. Saldo comercial (3=1-2)	1.468,40	2.219,70	2.073,80	1.786,30	1.736,20	1.414,30	-0,75
3.1 Exportacions de béns i serveis	16.553,00	16.552,90	12.192,00	16.852,00	17.802,00	18.514,70	2,27
3.2 Importacions de béns i serveis	15.084,60	14.333,20	16.144,70	15.065,70	16.065,80	17.100,40	2,54
3.3 Saldo comercial interior (resta de comunitats autònomes) (3.3=3.3.1-3.3.2)	-1.749,90	-1.054,40	-764,60	-630,10	-897,50	-961,40	-11,29
3.3.1 Exportacions de béns i serveis	10.618,30	10.578,20	10.625,60	11.761,50	12.121,80	12.888,70	3,95
3.3.2 Importacions de béns i serveis	12.368,20	11.632,60	11.390,20	12.391,60	13.019,30	13.850,10	2,29
3.4 Saldo comercial amb l'estranger ((3.4= 3.4.1+3.4.2)-(3.4.3+3.4.4))	3.218,30	3.274,10	2.838,40	2.416,40	2.633,70	2.375,70	-5,89
3.4.1 Exportacions de béns	883,50	1.063,20	1.213,70	964,20	1.146,90	1.018,80	2,89
3.4.2 Exportacions de serveis	5.051,20	4.911,50	4.305,40	4.126,30	4.533,30	4.607,20	-1,82
3.4.3 Importacions de béns	1.751,60	1.623,00	1.736,50	1.739,30	2.060,00	2.083,40	3,53
3.4.4 Importacions de serveis	964,80	1.077,60	944,20	934,80	986,50	1.166,90	3,88

continua

QUADRE I-33. VARIABLES EXPLICATIVES DEL SUPERÀVIT COMERCIAL A LES BALEARS (2000-2005)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Taxa anual acumulativa 2000-2005
	(milions d'euros corrents)						
4. Balanç de rendes i transferències netes	109,30	-478,70	130,20	-146,10	161,80	1.800,00	75,12
5. Saldo per operacions corrents	1.577,70	1.741,00	2.204,00	1.640,20	1.898,00	3.214,30	15,30
Promemòria:							
% Superàvit comercial / oferta interior a les Balears	8,20	11,62	10,24	8,40	7,72	5,91	
% Superàvit comercial / oferta interior a Catalunya	6,98	9,82	7,85	6,59	6,17	4,95	
% Superàvit comercial / oferta interior a Madrid	3,50	5,89	4,17	4,64	4,94	4,55	
% Superàvit comercial / oferta interior al País Basc	4,39	6,25	5,76	5,30	4,20	3,55	
% Superàvit comercial / oferta interior a la C. Valenciana	2,74	4,60	4,22	3,34	3,00	2,72	
% Dèficit comercial / oferta interior a Espanya	-2,78	-2,65	-2,07	-2,11	-3,33	-4,89	
Contribució del superàvit comercial a les Balears sobre el dèficit comercial de l'Estat	7,6	11,35	12,73	10,10	5,82	2,99	

Font: FUNCAS, Balance económico regional (autonomías y provincias) años 2000 a 2005, i elaboració pròpia.

Lògicament, aquest saldo net exterior elevat comporta un percentatge més baix pel que fa als diferents components de la demanda final. Així, l'anàlisi de l'estructura de la demanda final per comunitats autònomes mostra comportaments diferencials de les Illes Balears que són dignes de destacar, ja que les Illes, després de Navarra, són la comunitat autònoma que mostra el percentatge més baix de demanda interna en relació amb l'oferta interior o renda interior bruta, amb un 94,09%. Aquest fet s'explica perquè es la comunitat autònoma que mostra una participació relativa més reduïda del consum privat, amb un 53,53%, la segona més baixa de l'Estat en consum públic després de Madrid, amb un 12,98%, i és la novena més baixa en inversió, amb un 27,58%. (Vegeu el quadre I-32.)

Una altra característica que presenten aquestes comunitats riques és el fet que tinguin un baix nivell relatiu de consum privat i públic respecte de la renda que generen els facilita disposar d'uns elevats nivells d'estalvi regional, que en el cas de les Balears per a l'any 2005 se situen en els 9.816,2 milions d'euros, un 39% dels quals procedeixen del sector privat i l'altre 61%, del sector públic. (Vegeu el quadre I-34.)

Aquestes dades demostren que les Balears estalvien un 42,75% del PIB regional, que és la quota més elevada per al conjunt de

comunitats autònomes. Les segueixen per ordre d'importància Madrid (34,72%), Catalunya (33,34%), Navarra (32,82%), el País Basc (30,06%), la Comunitat Valenciana (29,42%) i La Rioja (28,47%). (Vegeu el quadre I-35.)

També es pot destacar que el fet determinant de la inversió regional no són les taxes regionals d'estalvi, ja que totes les comunitats autònomes que superen el 25% de quota regional d'estalvi respecte del PIB inverteixen per sota dels nivells d'estalvi generats, de manera que es dona un sobrant d'estalvi que no és canalitzat cap a la inversió regional, sinó cap al transvasament de recursos financers a l'exterior en forma de capacitats de finançament, ja que les regions riques no són objecte d'un sobreesforç inversor per part de l'Estat. Així, tenim que la mitjana inversora de les set comunitats autònomes que més estalvien és d'un 26,22%, mentre que aquesta mitjana inversora per a la resta de comunitats, que estalvien menys del 25%, és del 31,55%.⁵⁵

Per tant, és a les comunitats autònomes més riques i amb més capacitat d'estalvi on es generen les capacitats més elevades de finançament cap a la resta de comunitats, atès el menor esforç inversor relatiu. En el cas de les Balears, l'any 2005 es pot comprovar que la capacitat de finançament de 3.214,3 milions d'euros⁵⁶ es deu exclusivament al sector públic, amb 5.406,6 milions d'euros, ja

55. Aquest és un tema clau per explicar els processos de convergència real entre les comunitats riques i les comunitats menys desenvolupades.

56. Es pot comprovar que aquesta capacitat de finançament es correspon amb el saldo per operacions corrents. (Vegeu el quadre I-27.4.)

QUADRE I-34. BALANÇ ECONÒMIC PER SECTORS INSTITUCIONALS PRIVATS I PÚBLICS A LES ILLES BALEARS (2000-2005)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Taxa anual acumulativa 2000-2005
	(milions d'euros corrents)						
1. Renda disponible a preus de mercat	18.016,50	18.619,50	20.377,60	21.117,00	22.649,10	25.734,80	7,39
1.1 Consum regional	12.101,60	12.179,80	13.275,70	14.060,70	14.730,90	15.918,60	5,64
1.1.1 Consum privat	10.115,30	10.038,00	10.929,90	11.525,80	11.895,30	12.812,70	4,84
1.1.2 Consum públic	1.986,30	2.141,80	2.345,80	2.534,90	2.835,60	3.105,90	9,35
1.2 Estalvi regional brut	5.914,90	6.439,70	7.101,90	7.056,30	7.918,20	9.816,20	10,66
1.2.1 Estalvi privat	3.048,60	3.185,00	3.281,20	3.414,10	3.562,30	3.789,60	4,45
1.2.2 Estalvi públic	2.866,30	3.254,70	3.820,70	3.642,20	4.355,90	6.026,60	16,12
2. Formació bruta de capital	4.337,20	4.698,70	4.897,90	5.416,10	6.020,20	6.601,90	8,77
2.1 Inversió privada	3.972,70	4.300,80	4.435,50	4.925,80	5.468,70	5.981,90	8,53
2.2 Inversió pública	364,50	397,90	462,40	490,30	551,50	620,00	11,21
3. Capacitat (+)/ necessitat de finançament (-)	1.577,70	1.741,00	2.204,00	1.640,20	1.898,00	3.214,30	15,3
3.1 Sector privat	-924,10	-1.115,80	-1.154,30	-1.511,70	-1.906,40	-2.192,30	18,86
3.2 Sector públic	2.501,80	2.856,80	3.358,30	3.151,90	3.804,40	5.406,60	16,66
Promemòria:							
4. PIB a preus bàsics	14.211,20	15.289,30	16.130,20	16.903,80	17.815,50	18.842,80	5,8
% Capacitat de finançament del sector públic a les Balears en % PIB	17,60	18,68	20,82	18,65	21,35	28,69	

continua

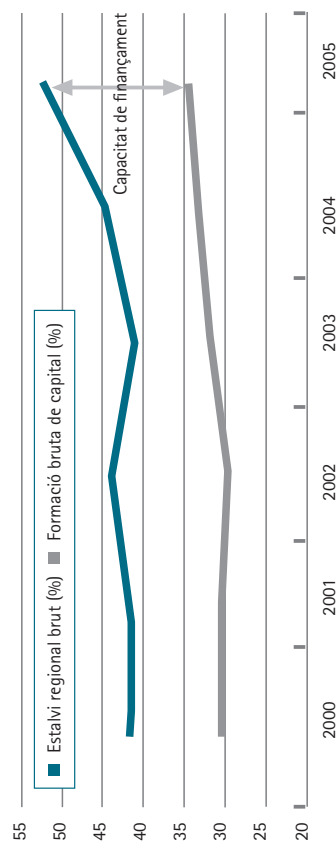
QUADRE I-34. BALANÇ ECONÒMIC PER SECTORS INSTITUCIONALS PRIVATS I PÚBLICS A LES ILLES BALEARS (2000-2005)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Taxa anual acumulativa 2000-2005
(milions d'euros corrents)							
Promemòria:							
% Capacitat de finançament del sector públic a Madrid en % PIB	11,27	12,41	11,61	14,16	15,54	15,02	
% Capacitat de finançament del sector públic a Catalunya en % PIB	7,37	8,25	8,28	10,09	9,05	12,24	
% Capacitat de finançament del sector públic a la C. Valenciana en % PIB	2,76	3,70	3,95	3,35	3,27	5,14	
% Capacitat de finançament del sector públic al País Basc en % PIB	1,31	1,99	2,39	3,90	3,27	4,94	
% Capacitat de finançament del sector públic a Navarra en % PIB	-0,25	0,37	0,16	0,69	1,47	3,03	
% Capacitat de finançament del sector públic a La Rioja en % PIB	0,54	0,64	0,34	1,11	1,02	2,00	

Font: FUNCAS, *Balances económicos regionales (autonomías y provincias) años 2000 a 2005*, i elaboració pròpia.

ADDENDA

Estalvi, inversió i capacitat de finançament de Balears (2000-2005)



Font: Elaboració pròpia.

QUADRE I-35. QUOTA DE L'ESTALVI REGIONAL EN PERCENTATGE DEL PIB I DE LA INVERSIÓ EN PERCENTATGE DE LA RENDA INTERIOR BRUTA (2005)

	Estalvi	Inversió
1. Illes Balears	42,75	27,58
2. Madrid	34,72	26,22
3. Catalunya	33,34	26,27
4. Navarra	32,82	23,25
5. País Basc	30,06	25,37
6. Comunitat Valenciana	29,42	27,72
7. La Rioja	28,47	27,12
Mitjana (1 a 7)	33,08	26,22
8. Aragó	22,21	28,22
9. Càntabria	17,95	26,65
10. Múrcia	16,25	26,27
11. Illes Canàries	16,15	27,80
12. Galícia	15,25	34,90
13. Castella-la Manxa	15,02	39,94
14. Castella i Lleó	14,51	33,04
15. Astúries	10,32	31,41
16. Andalusia	8,92	27,08
17. Extremadura	8,23	40,18
Mitjana (8 a 17)	14,48	31,55
Espanya	40,32	28,23

Font: FUNCAS, *Balance económico regional (autonomías y provincias) años 2000 a 2005*, i elaboració pròpia.

que el sector privat es troba en una situació de necessitat de finançament per un valor de -2.192,3 milions d'euros, tot i l'elevat volum d'inversions estrangeres que fa el sector turístic a l'exterior, que són comptabilitzades *ex-ante* com a estalvi regional del sector privat.⁵⁷

Altrament, les dades aclareixen que les Illes Balears són la comunitat autònoma que presenta el percentatge respecte del PIB més alt de capacitat de finançament del sector públic quant a la resta de comunitats autònomes, que, per a l'any 2005, és d'un 28,7%.⁵⁸

57. Ja s'ha vist a l'apartat 4.2.1. «Els comptes simplificats de la comptabilitat regional de les Illes Balears i de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera» que aquest dèficit de finançament del sector privat es deu bàsicament a les famílies.

58. Vegeu l'apartat 4.4.5 «El comportament de la inversió pública i el finançament regional» de la Memòria del CES 2004 sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears, p. 75-80.

4.6.

EL COMPORTAMENT DELS EXCEDENTS I LA INVERSIÓ PRIVADA

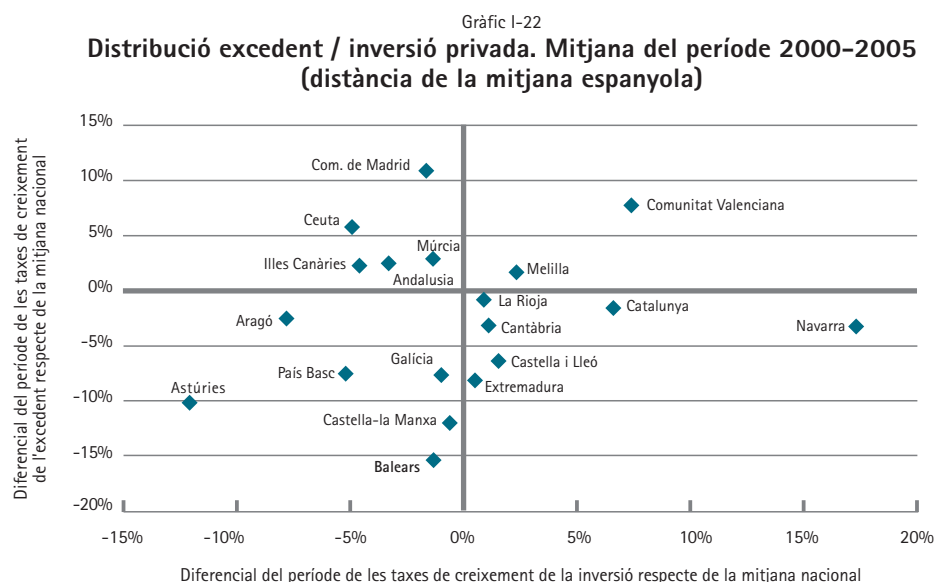
El comportament dels excedents bruts d'exploració i la relació que tenen amb la inversió privada s'analitzen a continuació amb el mateix criteri metodològic de les memòries del CES dels anys anteriors.

En el gràfic I-22 s'observa la situació de totes les comunitats autònomes pel que fa al període 2000-2005. La situació de les Balears en el tercer quadrant indica una posició en què es donen diferències negatives de creixement de les Illes Balears respecte de la mitjana nacional per que fa a la inversió i als excedents, fet que explica el menor creixement acumulat de les

Balears en relació amb la resta de comunitats autònomes al llarg del sexenni 2000-2006. (Vegeu l'apartat 4.3. «Anàlisi regional per comunitats autònomes».)

A continuació, s'ha representat l'evolució de les Illes Balears des de l'any 2000 fins a l'any 2005 en el seguiment dels diferencials de creixement que presenten els excedents bruts i les taxes d'inversió en relació amb la mitjana de l'Estat. (Vegeu el gràfic I-23.)

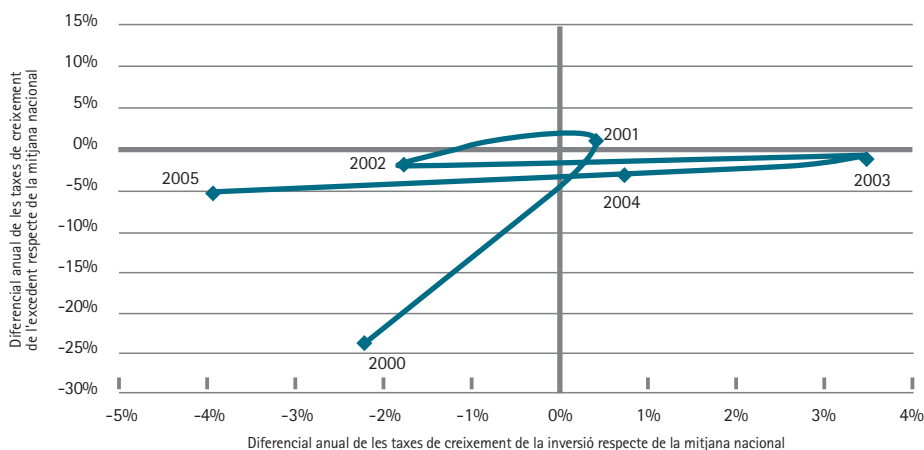
Segons aquesta anàlisi, es produeix una recuperació de les inversions respecte de la mitjana de l'Estat al llarg de l'any 2001, en correspondència amb l'evolució positiva del creixement diferencial dels excedents. Al llarg del trienni 2002-2004 es produeix quant a la inversió un comportament de stop and go («aturada i engegada») en relació amb la resta de l'Estat any rere any.



Font: FUNCAS, *Balance económico regional (autonomías y provincias) años 2000-2005*, i elaboració pròpia.

Gràfic I-23

**Comportament dels excedents en relació amb la inversió
(Illes Balears, 2000–2005)**



Font: FUNCAS, *Balance económico regional (autonomías y provincias) años 2000-2005*, i elaboració pròpia.

Així, a la caiguda del 2002, la segueix una certa recuperació el 2003, que es veu atenuada el 2004, per caure el 2005. Aquesta falta de consistència del comportament de les inversions és acompanyada d'una pèrdua de dinamisme dels excedents respecte dels estatals a partir de l'any 2001.

Amb relació al comportament dels excedents a les Balears l'any 2005 per comparació a l'any anterior, es presenten les dades del quadre I-36. D'acord amb aquest quadre, es pot observar que l'any 2005 la taxa d'excedent a les Illes Balears va caure 1,96 punts. La causa que explica aquest fet es troba en la circumstància que el creixement monetari dels costos salarials per treballador o costos laborals unitaris (CLU) va ser de 3,67 punts per sobre del creixement monetari de la productivitat.

4.7.

ESTIMACIÓ DE L'OUTPUT GAP DE LES ILLES BALEARS

L'Institut Balear d'Economia, dependent de la Direcció General d'Economia del Govern de les Illes Balears, ha presentat per primera vegada a les Balears un estudi sobre la bretxa de producció (*output gap*) de les Illes Balears.⁵⁹

L'*output gap* es defineix com la diferència entre el valor de l'*output* potencial —valor de la producció equivalent si s'utilitzassin al 100% de la seva capacitat productiva tots els factors de producció (capital i treball)— i l'*output* real, és a dir, aquell que es correspon amb el grau real d'utilització de la capacitat productiva del capital i del treball.

59. Vegeu: M. Artís, J. Suriñach i R. Ramos, *Estimación del output gap de las Islas Baleares*, Comissió Assessorada de l'Institut Balear d'Economia. DG d'Economia. Govern de les Illes Balears. Palma, abril del 2007.

QUADRE I-36. VARIACIONS DE LES TAXES D'EXCEDENT

Conceptes	2004	2005	var. absoluta 05/04
Taxa d'excedent	0,5345	0,5541	-0,0196
Taxa salarial	0,4655	0,4459	0,0196
Total	1	1	0

VARIABLES EXPLICATIVES DE LA VARIACIÓ DE LA TAXA D'EXCEDENT

Conceptes	1 2004	2 2005	3=2/1 Factor de creixement
1. Cost salarial per treballador (w)	24.934,93	25.945,31	1,04052045
2. Productivitat (n)	46.646	46.825	1,00381919
3. Factor de creixement (w/n)			1,03656163
4. Taxa salarial 2004			0,5345
5= (3)*(4). Taxa salarial 2005			0,5541
6= (5)-(4). Var. absoluta de la taxa salarial			0,0196
7= (-6). Var. absoluta taxa d'excedent			-0,0196

Font: FUNCAS, *Balace econòmic regional (autonomies y provincias) años 2000 a 2005*, i elaboració pròpia.

L'interès de conèixer l'*output gap* deriva de la utilitat que té per analitzar de forma dinàmica el cicle econòmic al llarg del temps. Així, en la mesura que el seu valor disminueix, és un bon indicador de la reducció de la capacitat productiva ociosa de l'economia, del seu apropament a una situació de plena ocupació i, per tant, per mitjà de la tensió dels costos laborals en el mercat de treball, inferir futures alces dels costos productius i dels preus. D'aquesta manera, *outputs gap* positius indiquen situacions en què les taxes d'atur es fan mínimes i les taxes d'inflació creixen, i a l'inrevés; en el fons es recull l'argumentació del trade off (o relació inversa) de la corba de Phillips entre taxa d'atur i inflació.

En els anys setanta la situació, de simultaneïtat d'inflació i atur creixent (stangflation), va posar en qüestió la corba de

Phillips. La nova escola d'expectatives *racionals* impulsada per Lucas a partir de la hipòtesi monetarista de Friedman i Phelps aporta una nova interpretació de la corba de Phillips, en diferenciar els efectes de la inflació de curt i llarg termini. Breument, a curt termini els agents *racionals* no tenen en compte la inflació. Per tant, els salaris s'ajusten a la dinàmica del mercat de treball. Si es dona una recessió, augmenta l'atur, baixen els salaris i baixa la inflació. Però, a llarg termini, els agents racionals aprenen a descomptar la inflació, i els salaris es fan rígids a la baixa perquè incorporen les expectatives d'inflació. Arribats a aquest punt, la taxa d'inflació no depèn ja de factors reals (la taxa d'atur) sinó de les expectatives d'inflació. Llavors es diu que la corba de Phillips es torna vertical. Per tant, l'economia pot estar en una situació recessiva i amb una determinada taxa d'atur, però si els agents

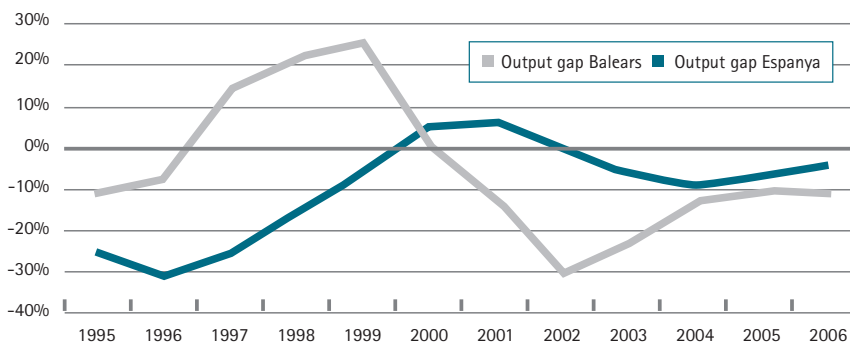
racionals descompten una major inflació els salaris pujaran, com també la inflació. En canvi, si els agents *racionals* no tenen expectatives inflacionistes, es trobaria un punt d'equilibri entre la taxa d'atur i la inflació. Aquest punt d'equilibri s'anomena NAIRU (*non accelerating inflation rate of unemployment*).

Treballs recents⁶⁰ mostren, però, que la NAIRU no és constant al llarg del temps i, a més a més, és fa difícil identificar-ne el valor concret. Sembla clar que quan l'*output* real s'aproxima a l'*output* potencial, situació que se sol produir en les fases alcistes del cicle econòmic, els preus tenen tendència a augmentar, cosa que genera una major inflació, sempre que no es doni un canvi estructural motivat pel canvi tecnològic, amb augments importants de la productivitat, com en el cas dels Estats Units al llarg de la segona meitat dels anys

noranta del segle passat, en què situacions de fort creixement econòmic per sobre del *output* potencial no varen generar tensions inflacionistes, sinó tot el contrari, a causa de revolució tecnològica de les TIC.

En el cas de les Illes Balears, s'han identificat dos subperíodes en què l'*output gap* ha estat clarament positiu: 1994-1995 i 1997-2000. «En aquests dos subperíodes l'economia balear ha crescut per sobre del seu nivell potencial, la qual cosa ha implicat una reducció de la seva taxa d'atur, amb un cert augment de les tensions inflacionistes. Igualment, s'ha pogut constatar que el potencial de creixement de l'economia balear ha disminuït, però s'ha constatat una certa recuperació en els darrers períodes fins a acostar-se a taxes pròximes a les de l'economia espanyola, properes al 3,5%-4%.» (Vegeu gràfic I-24.)

Gràfic I-24
Evolució de l'*output gap* per a l'economia espanyola i per a l'economia balear



* Estimats segons la metodologia *state-space*.
Font: Institut Balear d'Economia i Col·legi d'Economistes.

60. Vegeu: R.J. Gordon, «The Time-Varying NAIURU and its Implications for Economic Policy», *Journal of Economic Perspectives*, 11, (1), p. 11-32. 1997, i J.V. Greenslade, R.G. Pierse i J. Saleheen, «A Kalman filter approach to estimating the UK NAIURU», Bank of England Working Paper, núm. 179. 2003.

L'ECONOMIA A LES BALEARS A PARTIR DEL MARC «INPUT-OUTPUT» 2004

SERVEIS TÈCNICS DEL CES

El marc *input-output* de les Illes Balears i de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera del 2004, del Govern de les Illes Balears,⁶¹ inclou també l'elaboració de la comptabilitat regional, la qual permet analitzar simplificadament les principals macromagnituds regionals classificades per sectors institucionals: societats no financeres, institucions financeres, administracions públiques, llars, institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) i la resta del món. En aquest apartat començarem l'anàlisi per la comptabilitat regional, en què presentarem els comptes simplificats sense fer referència a la desagregació per unitats institucionals, per passar seguidament a analitzar les taules *input-output*.

1. ELS COMPTES SIMPLIFICATS DE LA COMPTABILITAT REGIONAL DE LES ILLES BALEARS I DE MALLORCA, MENORCA I EIVISSA-FORMENTERA 2004

En aquest apartat presentam els comptes simplificats de la comptabilitat regional de les Illes Balears i de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera de l'any 2004. (Vegeu el quadre I-37 desplegable)

Els comptes simplificats només es presenten de forma completa per al conjunt de les Illes Balears. Aquests comptes es presenten en dos blocs. El primer fa referència al bloc A, l'economia regional, i presenta sis comptes:

- C.0. Compte de béns i serveis
- C.1. Compte de producció
- C.2. Compte d'exploració
- C.3. Compte de renda
- C.4. Compte d'utilització de renda
- C.5. Compte de capital

El segon fa referència al bloc B, l'economia de la resta del món, i consta de dos comptes:

- C.7. Compte d'operacions corrents
- C.5. Compte de capital

L'anàlisi dels comptes referits a l'economia regional (bloc A) comença pel compte «C.0. Compte de béns i serveis», que té per finalitat presentar de forma ordenada les principals macromagnituds de l'economia regional, i per definició està quadrat i no presenta cap saldo significatiu per a l'anàlisi regional. Aquest compte només es presenta pel conjunt de l'economia regional.

Aquest compte mesura a recursos o entrades el total de l'oferta regional per un valor de 50.502 milions d'euros, dels

61. Vegeu: *Marc «input-output» de les Illes Balears 2004 i de Mallorca, Menorca i Eivissa-Formentera*, elaborat per Pedro Cortiñas Vázquez i Juan A. Vicente Virseda (IPD, SA), sota la direcció de Maria Marquès Caldeteny, direcció tècnica de Alejandro Valdivia Schneider i coordinació d'Isabel Socías Rosselló, Patricia Tous Prieto y Miquel Font Roselló de la Direcció General d'Economia del Govern de les Illes Balears, març de 2007.

QUADRE I-37. COMPTABILITAT REGIONAL DE LES ILLES BALEARS, MALLORCA, MENORCA I PITIÜSES (2004)

A. ECONOMIA REGIONAL

MALLORCA				MENORCA			
C.1. Compte de producció				C.1. Compte de producció			
Entrada / recursos		Sortida / usos		Entrada / recursos		Sortida / usos	
Producció	21.147	14.331	Consum intermedi	Producció	3.383	1.869	Consum intermedi
		13.816	Valor afegit brut			1.514	Valor afegit b
Total	21.147	2.147	Total	Total	3.383	3.383	To
C.2. Compte d'explotació				C.2. Compte d'explotació			
Entrada / recursos		Sortida / usos		Entrada / recursos		Sortida / usos	
Valor afegit brut	13.816	7.182	Remuneració assalariats	Valor afegit brut	1.514	631	Remuneració assalariats
		37	Altres impostos nets sobre la producció			12	Altres impostos nets sobre la produc
		6.597	Excedents d'explotació bruts			871	Excedents d'explotació br
Total	13.816	13.816	Total	Total	1.514	1.514	To
C.3. Compte de renda				C.3. Compte de renda			
Entrada / recursos		Sortida / usos		Entrada / recursos		Sortida / usos	
Excedents d'explotació bruts	6.597	16.501	Renda disponible bruta	Excedents d'explotació bruts	871	1.802	Renda disponible br
Altres impostos nets sobre la producció	2.686			Altres impostos nets sobre la producció	208		
Remuneració assalariats	7.182			Remuneració assalariats	631		
Saldo de rendes i transferències corrents	36			Saldo de rendes i transferències corrents	92		
Total	16.501	16.501	Total	Total	1.802	1.802	To
C.4. Compte d'utilització de renda				C.4. Compte d'utilització de renda			
Entrada / recursos		Sortida / usos		Entrada / recursos		Sortida / usos	
Renda disponible bruta	16.501	12.614	Despesa en consum final	Renda disponible bruta	1.802	1.307	Despesa en consum fi
		3.887	Estalvi brut			495	Estalvi b
Total	16.501	16.501	Total	Total	1.802	1.802	To
C.5. Compte de capital				C.5. Compte de capital			
Entrada / recursos		Sortida / usos		Entrada / recursos		Sortida / usos	
Estalvi brut	3.887	3.736	Formació bruta de capital	Estalvi brut	495	431	Formació bruta de cap
		151	Capacitat o necessitat de finançament			64	Capacitat o necessitat de finançame
Total	3.887	3.887	Total	Total	495	495	To

quals el 78% (39.465 milions d'euros) l'ha originat empreses i unitats productives residents, i la resta, el 22% (11.037 milions d'euros), s'ha cobert a través d'importacions.

Aquesta oferta total l'han reutilitzada en un 39% (18.614 milions d'euros) els processos productius mateixos com a consum intermedi i ha quedat disponible per satisfer la demanda final en un 61% (31.888 milions d'euros).

La demanda final es pot desagregar en demanda final interior per un valor de 20.290 milions d'euros (demanda final de consum i demanda final d'inversió) i demanda final exterior o exportacions per un valor d'11.598 milions d'euros.

A la demanda final de consum o consum final efectiu s'hi han adreçat 15.521 milions d'euros: 13.952 milions d'euros al consum final individual efectiu —consum de les llars, transferències socials en espècie procedents de les administracions públiques i la despesa en consum final de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL)—, i 1.569 milions d'euros a la despesa final en consum col·lectiu efectiu o despesa en consum final de les administracions públiques. La demanda final d'inversió o formació bruta de capital (FBC) s'emporta 4.769 milions d'euros.

Cal observar que la diferència entre les exportacions i les importacions de béns i serveis, també anomenat saldo net exterior, registra un superàvit de 560 milions d'euros, i explica en bona part que l'e-

conomia regional tanqui els comptes simplificats amb una capacitat de finançament de 343 milions d'euros.

A partir del compte «C.1. Compte de producció», es defineix un saldo comptable que valora una macromagnitud que és significativa per a l'anàlisi regional, en aquest cas el valor afegit brut (VAB) o producte interior brut (PIB), que es calcula com la diferència entre el valor de la producció (36.118 milions d'euros) i el consum intermedi (18.614 milions d'euros), i que dona com a saldo el VAB o PIB per un valor de 17.504 milions d'euros. La desagregació per illes és la següent: 13.816 milions d'euros per a Mallorca (el 78,9%), 1.514 milions d'euros per a Menorca (el 8,6%) i 2.175 milions d'euros per a les Pitiüses (el 12,5%).

El «C.2. Compte d'explotació» defineix com a saldo l'excedent d'explotació brut o renda mixta bruta com a diferència entre el VAB (17.504 milions d'euros) i la remuneració d'assalariats (8.739 milions d'euros) i altres impostos nets sobre la producció (66 milions d'euros). Així, el valor de l'excedent d'explotació brut o renda mixta bruta és de 8.699 milions d'euros, i la desagregació per illes és de 6.597 milions d'euros per a Mallorca (el 75,8%), 871 milions d'euros per a Menorca (el 10%) i 1.231 milions d'euros per a les Pitiüses (el 14,2%). Cal remarcar que, en relació amb el pes del PIB, l'excedent d'explotació brut perd 3,1 punts percentuals a Mallorca, que són guanyats 1,4 per Menorca i 1,7 per les Pitiüses.

El «C.3. Compte de renda» defineix la renda disponible bruta com a saldo entre el VAB valorat pels impostos nets sobre els productes (20.851 milions d'euros) i els saldos nets de les balances de rendes i transferències corrents inclosos els impostos a la producció i les importacions netes de subvencions (-218 milions d'euros). Així, el valor de renda disponible bruta és de 20.633 milions d'euros, i la disgregació per illes és de 16.501 milions d'euros per a Mallorca (el 80%), 1.802 milions d'euros per a Menorca (el 8,7%) i 2.330 milions d'euros per a les Pitiüses (el 11,3%), que són percentatges distributius entre illes molt semblants als del VAB.

El «C.4. Compte d'utilització de renda» defineix l'estalvi brut com a saldo entre la renda disponible bruta (20.633 milions d'euros) i la demanda final de consum o consum final efectiu (15.521 milions d'euros). Així, l'estalvi brut és de 5.112 milions d'euros, i la disgregació per illes és de 3.887 milions d'euros per a Mallorca (el 76%), 495 milions d'euros per a Menorca (el 9,7%) i 730 milions d'euros per a les Pitiüses (el 14,3%). Cal observar que, en relació amb el pes de la renda disponible bruta, l'estalvi brut perd 4 punts percentuals a Mallorca, que són guanyats 1 per Menorca i 3 per les Pitiüses.

El «C.5. Compte de capital» tanca el bloc de comptes A referits a l'economia regional i defineix la capacitat o la necessitat de finançament com a saldo entre l'estalvi brut (5.112 milions d'euros) i la formació bruta de capital (FBC)

(4.769 milions d'euros). Així, la capacitat o la necessitat de finançament és de 343 milions d'euros, i la disgregació per illes és de 151 milions d'euros per a Mallorca (el 44%), 64 milions d'euros per a Menorca (el 18,7%) i 128 milions d'euros per a les Pitiüses (el 37,3%). Aquests majors percentatges de les illes menors es dona com a contrapartida a la seva menor propensió a invertir per unitat estalviada. Cal ressaltar que aquesta propensió se situa 2,7 punts percentuals per sobre de la mitjana regional en el cas de Mallorca, mentre que a Menorca és 6,3 punts inferior i a les Pitiüses 10,9 punts inferior.

En aquest cas, és interessant analitzar la desagregació d'aquests sobrants d'estalvi no reinvertits per sectors institucionals. En el cas de les Balears les llars són l'únic sector institucional que es troba endeutat (-1.115 milions d'euros). Aquest endeutament regional és cobert per l'estalvi sobrant (o dèficit d'inversions) per part de les administracions públiques (755 milions d'euros), societats no financeres (393 milions d'euros) i institucions financeres (298 milions d'euros). La resta és l'estalvi generat per les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFSL) (12 milions d'euros).

És interessant analitzar quin és el percentatge de l'endeutament familiar sobre el total de la renda disponible neta de les famílies i comparar-lo amb l'agregat de l'Estat. L'any 2004, aquest percentatge per a les Balears és del -8,9%, mentre que per a Espanya és del -0,9%.

En el cas de Mallorca les llars per un valor de -801 milions d'euros i les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) amb -12 milions d'euros són els únics sectors institucionals endeutats. Aquest endeutament regional és cobert per l'estalvi sobrant (o dèficit d'inversions) per part de les administracions públiques (477 milions d'euros), societats no financeres (239 milions d'euros) i institucions financeres (248 milions d'euros).

En el cas de Menorca les llars són l'únic sector institucional que es troba endeutat (-125 milions d'euros). Aquest endeutament regional és cobert per l'estalvi sobrant (o dèficit d'inversions) per part de les administracions públiques (101 milions d'euros), societats no financeres (57 milions d'euros) i institucions financeres (22 milions d'euros). La resta és l'estalvi generat per les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) (9 milions d'euros).

En el cas de les Pitiüses, novament, les llars són l'únic sector institucional que es troba endeutat (-188 milions d'euros). Aquest endeutament regional és cobert per l'estalvi sobrant (o dèficit d'inversions) per part de les administracions públiques (177 milions d'euros), societats no financeres (97 milions d'euros) i institucions financeres (27 milions d'euros). La resta és l'estalvi generat per les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) (15 milions d'euros).

El bloc de comptes B referit a l'economia de la resta del món s'obre pel compte «C.7. Compte d'operacions corrents».

En aquest bloc de comptes les entrades o recursos s'han d'entendre des del punt de vista de la resta del món. Aquest bloc B només dóna informació del conjunt de l'economia regional quant a les seves operacions econòmiques amb la resta del món.

El «C.7. Compte d'operacions corrents» defineix el saldo de les operacions corrents amb l'exterior com a saldo de la balança d'operacions corrents (saldo de béns, serveis, rendes i transferències corrents). Així, el saldo de les operacions corrents amb l'exterior és de 343 milions d'euros.

El «C.5. Compte de capital» tanca el bloc de comptes B referits a la resta del món. Aquest compte per definició està saldat i recull com a recursos de la resta del món la capacitat de finançament de l'economia balear (343 milions d'euros), i a sortides o usos de la resta del món els seus pagaments a l'economia balear com a resultats del seu dèficit per operacions corrents, que ha estat finançat pel nostre sobrant d'estalvi o capacitat de finançament regional.

2. LA TAULA «INPUT-OUTPUT» 2004 DE LES ILLES BALEARS I DE MALLORCA, MENORCA I EIVISSA-FORMENTERA

Presentam a continuació una anàlisi simplificada de les taules *input-output* (TIO) agregades pels quatre grans sectors: primari, indústria, construcció i serveis, pels quals només s'imputa la demanda satisfeta per la producció

regional, inclòs el total de les importacions fora de la matriu de demandes intermèdies i finals.⁶²

Una de les diferències de valoració entre les TIO i la comptabilitat regional és que la despesa turística a les TIO es comptabilitza com a despesa final de consum, mentre que a la comptabilitat regional el consum final efectiu no inclou la despesa de consum de les llars no residents. Això fa que en el còmput de les exportacions de serveis no s'hi comptabilitzi la despesa turística, per la qual cosa el saldo net exterior dóna un dèficit exterior molt important.

Dit això, presentam a continuació una anàlisi simplificada de les TIO seguint l'esquema següent. Primer analitzam les principals relacions productives des del punt de vista de la demanda (files): matrius de demandes intermèdies i final. I després analitzam les principals relacions productives des del punt de les columnes: descomposició del VAB entre les rendes dels factors productius i la taula de coeficients productius.

2.1. LES BALEARS

En el cas de les Balears la producció regional a preus bàsics (36.118 milions d'euros) es destina, en primer lloc, a satisfer les necessitats productives o demanda intermèdia (17.995 milions d'euros). Aquesta primera diferència és

l'oferta interior (18.122 milions d'euros), que és insuficient per satisfer la demanda final (29.644 milions d'euros). La diferència entre l'oferta interior i la demanda final explica el dèficit de producció interior o importacions (-11.521 milions d'euros), per la qual cosa la taxa de cobertura de l'oferta interior sobre la demanda final és d'un 61,1%. (Vegeu el quadre I-38.)

La taxa de cobertura és superior a la mitjana regional en el cas de la construcció (100%) i els serveis (70,4%). En el cas del sector primari la taxa és només del 16,5% i en el cas de la indústria és negativa (-148,1%), la qual cosa vol dir que el valor de la producció regional ni tan sols cobreix la seva demanda intermèdia.

La diferència entre exportacions (3.647 milions d'euros) i importacions (11.521 milions d'euros) ens determina el valor del saldo net exterior (-7.872 milions d'euros). El dèficit més important és el de serveis (-4.493 milions d'euros), seguit d'indústria (-3.443 milions d'euros) i sector primari (-186 milions d'euros). L'únic sector productiu que presenta un superàvit exterior és la construcció, per un valor de 249 milions d'euros.

Cal ressaltar que si sumam a l'oferta interior el valor del saldo net exterior, ens dóna l'oferta interior disponible per satisfer la demanda interior. Segons aquestes dades, el 41,7% de l'oferta interior disponible (25.994 milions d'eu-

62. La taula per al conjunt de les Illes Balears s'ha obtingut com a resultat d'agregar les taules insulars.

QUADRE I-38. TAULA SIMÈTRICA A PREUS BÀSICS (MILERS D'EUROS) DE LES BALEARS (2004)

Sector primari	Indústria	Construcció	Serveis	Total consums intermedis	Consum privat residents	Consum privat no residents	Consum adm. públiques	Consum final de les ISFLS	Formació bruta de capital	Total exportacions	Demanda final	Total usos
26.658	89.892	5.417	102.054	224.021	120.392	11.717	0	0	4.883	117.300	254.292	478.315
13.622	323.707	387.013	918.505	1.642.849	730.014	133.792	9.900	0	176.469	852.449	1.902.624	3.545.475
4.422	32.802	1.326.676	710.966	2.074.827	34.258	0	0	0	2.705.356	248.875	2.988.489	5.063.353
51.251	620.710	534.572	7.088.506	8.295.077	6.314.530	6.277.051	2.703.494	389.082	621.900	2.430.097	18.736.154	27.031.058
Total interior a preus bàsics (I.Balears)	95.953	1.066.982	8.820.031	12.236.644	7.199.194	6.422.560	2.713.394	389.082	3.508.608	3.648.721	23.881.559	36.118.201
Importacions	88.993	1.182.708	950.186	3.537.202	5.759.089	3.633.337	140.590	3.713	1.082.616	0	5.761.744	11.520.833
Total interior a preus bàsics	184.946	2.249.690	3.203.864	12.357.233	17.995.733	10.832.531	2.853.984	392.795	4.591.224	3.648.721	29.643.303	47.639.034
Imposts nets sobre els productes	1.839	68.589	37.796	509.803	618.027							
Total interior a preus d'adquisició	186.785	2.318.279	3.241.660	12.867.036	18.613.760							
Remuneració assalariats	42.134	765.689	1.282.402	6.648.800	8.739.025							
Excedent	253.154	461.479	522.859	7.462.165	8.699.657							
Altres impostos	-3.760	30	16.430	53.058	65.760							
VAB	291.528	1.227.198	1.821.691	14.164.023	17.504.442							
Total producció	478.315	3.545.475	5.063.353	27.031.058	36.118.201							

En negreta s'inclou el consum a l'exterior dels residents: 510.024 (no inclou consum turístic interilles per un valor de 37.276).

ADDENDA

Llocs de treball a temps complet	Total
Assalariats	3895
No assalariats	4.255
Ocupats	8.150
Productivitat assalariats (euros)	74.846,7
Productivitat ocupats (euros)	35.770,3

Continua

C.1. DISTRIBUCIÓ DEL VAB A PREUS BàSICS (EN MILERS D'EUROS) DE LES BALEARS

	Sector primari		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VAB a preus bàsics	291.528	1,7	1.227.198	7,0	1.821.691	10,4	14.164.023	80,9	17.504.442	100,0
Remuneració assalariats	42.134	14,5	765.689	62,4	1.282.402	70,4	6.648.800	46,9	8.739.025	49,9
Excedent	253.154	86,8	461.479	37,6	522.859	28,7	7.462.165	52,7	8.699.657	49,7
Altres impostos	-3.760	-1,3	30	0,0	16.430	0,9	53.058	0,4	65.758	0,4
	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	

C.2. DISTRIBUCIÓ DEL VAB (EN MILIONS DE PESSETES) 1983 I 2004

VAB	1983	%	2004	%	Variació percentual
Sector primari	14.237	2,9	48.593	1,7	-1,2
Indústria	61.170	12,8	204.553	7,0	-5,8
Construcció	40.650	8,4	303.645	10,4	2,0
Serveis	366.752	75,9	2.360.090	80,9	5,0
Total	482.809	100,0	2.916.881	100,0	0,0

D. TAULA DE COEFICIENTS DE BALEARS

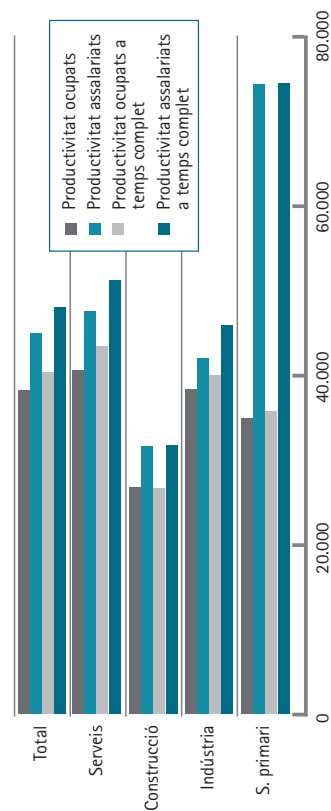
	Sector primari		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Compres intermèdies	38,7		63,5		63,3		45,7		49,8	
Imposts nets sobre producte	0,4		1,9		0,7		1,9		1,7	
VAB a preus bàsics	60,9		34,6		36,0		52,4		48,5	
Remuneració assalariats	8,8		21,6		25,3		24,6		24,2	
Excedents	52,8		13,0		10,3		27,6		24,1	
Altres impostos	-0,7		0,0		0,4		0,2		0,2	
Producte total preus bàsics	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	

Continua

E. EVOLUCIÓ DELS LLOCS DE TREBALL A LES BALEARS, 1983 I 2004						
	1983		2004		Pèrdua	Taxa anual acumulativa
	%	%	%	%		
Sector primari	21.782	9,3	8.382	1,8	-13.400	-61,52
Indústria	33.400	14,2	31.765	7,0	-1.635	-4,90
Construcció	22.060	9,4	69.048	15,2	46.988	213,00
Serveis	157.661	67,1	346.667	76,0	189.006	119,88
Total	234.903	100,0	455.862	100,0	220.959	94,06

F. EVOLUCIÓ DE LA PRODUCTIVITAT (EN MILIONS DE PESSETES) 1983 I 2004		
	1983	2004
Sector primari	0,65	5,79
Indústria	1,83	6,43
Construcció	1,84	4,39
Serveis	2,33	6,80
Total	2,06	6,39

Productivitat dels assalariats i ocupats a les Balears, 2004



ADDENDA GRÀFIC

	S. primari	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Productivitat assalariats a temps complet	74.846,7	46.130,1	31.940,4	51.435,2	48.233,8
Productivitat ocupats a temps complet	35.770,3	40.238,6	26.714,1	43.740,7	40.645,8
Productivitat assalariats	74.540,5	42.342,0	31.824,9	47.682,6	45.209,7
Productivitat ocupats	34.780,2	38.633,7	26.833,0	40.857,7	38.398,6

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Input-output. Marc de les Illes Balears 2004. Govern de les Illes Balears.

ros) l'absorbeix la demanda de consum privat dels residents (10.832 milions d'euros). El 28,2% l'absorbeix el consum privat dels no residents (7.324 milions d'euros). L'11% l'absorbeix el consum públic o despesa de les administracions públiques (2.854 milions d'euros). L'1,5% l'absorbeix la despesa de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) (393 milions d'euros). I, finalment, el 17,6% restant l'absorbeix la demanda d'inversió o formació bruta de capital (FBC) (4.591 milions d'euros).

Si comparem aquestes dades amb les de la taula *input-output* de 1983,⁶³ podrem observar quin ha estat el canvi estructural més important de la nostra economia regional al llarg d'aquests darrers vint-i-un anys des del punt de vista de la demanda. Segons aquestes dades, el pes de la despesa dels no residents, que està determinada per la despesa turística, ha perdut pes (-7,9 punts) en el conjunt de la demanda interior, que s'ha compensat per l'increment del pes de la despesa pública (4 punts), inversió o formació bruta de capital (FBC) (2,1 punts) i despesa del consum privat dels residents, inclosa la despesa de les ISFLSL (1,8 punts).

El pagament d'aquesta despesa interior s'ha efectuat mitjançant l'oferta interior disponible, respecte de la qual s'ha de remarcar, per la seva importància, que la

quota de mercat interior o oferta interior només ha perdut 0,1 punts al llarg d'aquests vint-i-un anys, a favor del saldo net exterior (0,1 punts).⁶⁴ S'ha de ressaltar, doncs, l'extraordinària estabilitat del mercat interior enfront de la competència del sector exterior al llarg de més de dues dècades, fet que es pot explicar en part, com veurem més endavant, pel progressiu procés de terciarització,⁶⁵ que ha compensat la desindustrialització i la menor producció relativa manufacturera regional, la qual cosa la podem analitzar més endavant.

Des del punt de vista de les columnes, la principal macromagnitud és el valor del VAB a preus bàsics (17.504 milions d'euros), que s'obté restant al valor de l'oferta interior (18.122 milions d'euros) els impostos nets sobre els productes (618 milions d'euros). El sector primari, amb 292 milions d'euros, aporta l'1,7% del VAB regional. El sector industrial, amb 1.227 milions d'euros, n'aporta el 7%. El sector de la construcció, amb 1.821 milions d'euros, n'aporta el 10,4%, i el sector de serveis, amb 14.164 milions d'euros, aporta el 80,9% del VAB.

Si comparem aquestes dades amb les de la taula *input-output* de 1983, podrem observar quin ha estat el canvi estructural més important de la nostra economia regional al llarg d'aquests darrers vint-i-

63. Vegeu: Miquel Alenyà i Ferran Navinés, «Situació actual i perspectives de l'economia de les Balears», *Revista Econòmica de Catalunya*, núm. 6. p. 68-80, 1987. En aquest article es fa una àmplia valoració de l'economia balear a partir de les taules *input-output* de les Illes Balears referida a l'any 1983.

64. Cal recordar que aquest saldo comptabilitza només la diferència entre les exportacions i les importacions de béns, i queda fora del còmput el saldo dels serveis i, per tant, el superàvit que té les Balears en serveis turístics.

65. Ja que els serveis són més captius dels mercats locals i menys propensos a poder ser exportats pels nostres competidors.

un anys des del punt de vista de l'oferta. Segons aquestes dades al llarg d'aquests anys s'ha aprofundit en el procés de terciarització de l'economia regional, ja que el sector de serveis ha guanyat 5 punts en el VAB regional. Aquest procés de terciarització s'ha acompanyat amb un augment del pes de la construcció (2 punts). En contrapartida destaca el fort procés de desindustrialització, per la qual cosa el sector industrial perd 5,8 punts, com també la pèrdua del sector primari (-1,2 punts).

La distribució del VAB entre les rendes dels factors ens informa que les rendes del treball o salaris s'emporten 8.739 milions d'euros (el 49,9%). Les rendes del capital o excedents s'emporten 8.699 milions d'euros (el 49,7%). La resta són manllevats per altres impostos, amb 66 milions d'euros (el 0,4%). Cal observar que en l'àmbit sectorial la quota d'excedents sobre el VAB és més elevat en el sector primari, amb un 86,8%. Aquesta quota també se situa per sobre de la mitjana insular en els serveis (52,7%). Per sota s'hi situa la indústria (37,6%) i la construcció (28,7%).

Convé analitzar la funció de producció que expressa la taula de coeficients que ens dóna la distribució, en tants per cent, del valor de la producció regional entre les compres intermèdies o productives, els impostos nets sobre els productes i el VAB. Segons aquesta distribució, el 49,8% del total de la producció regional s'autoconsum en els propis processos productius, l'1,7% es destina a pagar els impostos nets sobre els produc-

tes, i la resta, el 48,5%, és el que queda com a renda insular o VAB. En l'àmbit sectorial, el sector productiu que genera més VAB per cada cent unitats produïdes és el sector primari, amb el 60,9%; seguit dels serveis, amb el 52,4%; la construcció, amb el 36%, i la Indústria, amb el 34,6%.

Finalment, les taules *input-output* també donen informació sobre l'ocupació (assalariats i no-assalariats) i sobre els nivells de productivitat sectorial. Si es fa aquesta anàlisi amb la comparació de les taules de 1983 i 2004, els resultats des del punt de vista de l'ocupació són espectaculars, ja que al llarg d'aquests vint-i-un anys s'ha creat ocupació a una taxa anual acumulativa superior al 3% (3,2%), la qual cosa suposa passar d'una ocupació global de 234.903 ocupats el 1983 a 455.862 ocupats el 2004, és a dir, s'han generat 220.959 noves ocupacions amb una mitjana de 10.522 noves ocupacions per any.

La distribució sectorial d'aquesta ocupació reforça la idea de la terciarització i de la forta embranzida del sector de la construcció al llarg d'aquests anys a costa d'una pronunciada desindustrialització i una pèrdua de llocs de treball en el sector primari. Les dades no deixen de ser molt significatives. El sector que més creix en ocupació és el de la construcció, amb una taxa anual acumulativa del 5,6%; ha generat 46.988 noves ocupacions i ha passat a representar el 2004, amb 69.048 ocupats, el 15,2% del total de l'ocupació regional, amb un guany de 5,8 punts percentuals respecte el 1983.

El segueix en el creixement el sector de serveis, amb una taxa anual acumulativa del 3,8%; ha generat 189.006 noves ocupacions i ha passat a representar el 2004, amb 346.667 ocupats, el 76% del total de l'ocupació regional, amb un guany de 8,9 punts percentuals respecte del 1983. Per contra, perden ocupació el sector primari, que destrueix ocupació a una taxa anual acumulativa del -4,5%; destrueix 13.400 ocupacions i passa a representar el 2004, amb 8.382 ocupats, l'1,8% del total de l'ocupació regional, amb una pèrdua de 7,5 punts percentuals respecte del 1983. Finalment, també perd ocupació la indústria, que destrueix ocupació a una taxa anual acumulativa del -0,2%; destrueix 1.635 ocupacions i passa a representar el 2004, amb 31.765 ocupats, el 7% del total de l'ocupació regional, amb una pèrdua de 7,2 punts percentuals respecte del 1983.

Així mateix, es pot fer també un càlcul sobre el comportament de la productivitat global i sectorial al llarg d'aquests vint-i-un anys en termes corrents. La productivitat global ha crescut un 5,5% anual acumulatiu, i es pot comprovar com l'economia regional s'ha especialitzat en aquelles activitats sectorials que menys han vist créixer la productivitat, ja que aquesta en el sector de la construcció ha crescut -1,3 punts per sota de la mitjana regional i els serveis -0,3 punts. En canvi, en el sector primari creix 5,4 punts per sobre de la mitjana regional i en la indústria creix 0,7 punts per sobre.

2.2. MALLORCA

En el cas de Mallorca, la producció insular (28.142 milions d'euros) es destina, en primer lloc, a satisfer les necessitats productives o demanda intermèdia (13.842 milions d'euros). Aquesta primera diferència és l'oferta interior (14.300 milions d'euros) disponible per satisfer la demanda final (23.351 milions d'euros). La diferència entre oferta interior i demanda final explica el dèficit de producció interior o importacions (-9.051 milions d'euros), per la qual cosa la taxa de cobertura de l'oferta interior sobre la demanda final és d'un 61,2% (0,1 punts per sobre de la taxa de cobertura regional). (Vegeu el quadre I-39.)

La taxa de cobertura és superior a la mitjana insular en el cas de la construcció (100%) (igualment que la taxa regional) i de serveis (79,3%) (8,9 punts per sobre de la taxa regional). En el cas del sector primari, la taxa és del 15,8% (0,7 punts per sota de la taxa regional) i en el cas de la indústria és negativa (-122,9%) (25,2 punts per sobre de la taxa regional), la qual cosa vol dir que el valor de la producció regional ni tan sols cobreix la seva demanda intermèdia.

La diferència entre exportacions (2.639 milions d'euros) i importacions (9.051 milions d'euros) ens determina el valor del saldo net exterior (-6.412 milions d'euros). El dèficit més important és el de la indústria (-4.773 milions d'euros), seguit dels serveis (-1.667 milions d'euros) i del sector primari (-160 milions d'euros). L'únic sector productiu que

presenta un superàvit exterior és la construcció, per un valor de 188 milions d'euros.

Cal observar que si sumam a l'oferta interior el valor del saldo net exterior ens dóna l'oferta interior disponible per satisfer la demanda interior. Segons aquestes dades, el 42,8% (1,1 punts per sobre de la taxa regional) de l'oferta interior disponible (20.712 milions d'euros) l'absorbeix la demanda de consum privat dels residents (8.866 milions d'euros). El 27,2% (1 punt per sota de la taxa regional) l'absorbeix el consum privat dels no residents (5.651 milions d'euros). L'11% (igualment que la taxa regional) l'absorbeix el consum públic o despesa de les administracions públiques (2.268 milions d'euros). L'1,6% (0,1 punts per sobre de la taxa regional) l'absorbeix la despesa de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) (330 milions d'euros). I, finalment, el 17,4% (0,2 punts per sota de la taxa regional) l'absorbeix la demanda d'inversió o formació bruta de capital (FBC) (3.597 milions d'euros).

Des del punt de vista de les columnes, la principal macromagnitud és el valor del VAB a preus bàsics (13.814 milions d'euros), que s'obté restant al valor de l'oferta interior (14.300 milions d'euros) els impostos nets sobre els productes (486 milions d'euros). El sector primari, amb 223 milions d'euros, aporta l'1,6% del VAB insular (0,1 punts per sota de la taxa regional). El sector industrial, amb 988 milions d'euros, aporta el 7,2% del VAB (0,2 punts per sobre de la taxa

regional). El sector de la construcció, amb 1.424 milions d'euros, aporta el 10,3% del VAB (-0,1 punts per sota de la taxa regional). I el sector de serveis, amb 11.179 milions d'euros, aporta el 80,9% del VAB (a l'igual de la taxa regional).

La distribució del VAB entre les rendes dels factors ens informa que les rendes del treball o salaris s'emporten 7.181 milions d'euros (el 52%), 2,1 punts per sobre de la taxa regional. Les rendes del capital o excedents s'emporten 6.596 milions d'euros (el 47,7%), 2 punts per sota de la taxa regional. La resta són manllevats per altres impostos, amb 36 milions d'euros (el 0,3%), 0,1 punts per sota de la taxa regional. Cal ressaltar per sectors que la quota d'excedents sobre el VAB és més elevada en el sector primari (el 85,8%), 1 punt per sota de la taxa regional. També se situa per sobre de la mitjana insular el sector de serveis (el 50,5%), 2,2 punts per sota de la taxa regional. Per sota s'hi situa la indústria (37,7%), 0,1 punts per sobre de la taxa regional, i la construcció (27,2%), 1,5 punts per sota de la taxa regional).

Finalment, convé analitzar la funció de producció que ens expressa la taula de coeficients, que ens dóna la distribució, en tants per cent, del valor de la producció regional entre les compres intermèdies o productives, els impostos nets sobre els productes i el VAB. Segons aquesta distribució, el 49,2% (0,6 punts per sota de la taxa regional) del total de la producció insular d'autoconsum en els propis processos productius, l'1,7% (a l'igual de la taxa regional) es destina al

QUADRE I-39. TAULA SIMÈTRICA A PREUS BàSICS (MILERS D'EUROS) DE MALLORCA (2004)

Sector primari	Indústria	Construcció	Serveis	Total consums intermedis	Consum privat residents	Consum privat no residents	Consum adm. públiques	Consum final de les ISFLS	Formació bruta de capital	Total exportacions	Demanda final	Total usos
17.688	52.040	2.646	77.403	149.777	94.914	9.346	0	0	4.120	101.406	209.787	359.566
11.339	271.753	328.793	734.381	1.346.268	602.951	108.193	9.088	0	153.208	617.204	1.490.644	2.836.912
3.340	24.848	1.002.070	537.007	1.567.226	25.876	0	0	0	2.043.419	187.981	2.257.275	3.824.541
40.918	508.265	418.678	5.574.660	6.542.559	5.004.174	4.862.708	2.152.287	327.992	498.984	1.732.663	14.578.806	21.121.323
73.285	856.906	1.752.187	6.923.451	9.605.830	5.727.915	4.980.247	2.161.375	327.992	2.699.731	2.639.254	18.536.512	28.142.342
62.147	936.851	620.076	2.617.324	4.236.398	3.138.326	670.739	106.504	1.619	897.257	0	4.814.445	9.050.843
135.432	1.793.757	2.372.263	9.540.775	13.842.228	8.866.241	5.650.986	2.267.879	329.611	3.596.988	2.639.254	23.350.957	37.193.185
1.347	55.531	27.986	401.722	486.586								
136.779	1.849.288	2.400.249	9.942.497	14.328.814								
34.613	613.848	1.024.289	5.508.457	7.181.207								
191.006	372.803	387.844	5.644.469	6.596.122								
-2.833	973	12.159	25.900	36.200								
987.624	1.424.292	11.178.826	13.813.528									
359.566	2.836.912	3.824.541	21.121.323	28.142.342								

En negreta s'inclou el consum a l'exterior dels residents: 426.091.

ADDENDA

A. TAXA DE COBERTURA I SALDO NET EXTERIOR DE MALLORCA (EN MILIONS D'EUROS)

Producció (1)	Demanda intermèdia regional (2)	Demanda intermèdia importacions (3)	Demanda intermèdia total (4=2+3)	Oferta interior (5=1-4)	Demanda final regional (6)	Demanda final importacions (7)	Demanda final total (8=6+7)	Dèficit (importacions) (9=5-8)	Taxa cobertura (10=5/8)	Exportacions (11)	Saldo net exterior (12=11-9)
360	150	161	311	49	210	100	310	-261	15,8%	101	-160
2.837	1.346	2.496	3.842	-1.005	1.491	2.894	4.385	-5.390	-122,9%	617	-4.773
3.824	1.567	0	1.567	2.257	2.257	0	2.257	0	100,0%	188	188
21.121	6.543	1.580	8.122	12.999	14.579	1.820	16.399	-3.400	79,3%	1.733	-1.667
28.142	9.606	4.237	13.842	14.300	18.537	4.814	23.351	-9.051	61,2%	2.639	-6.412

Continua

B. OFERTA INTERIOR DISPONIBLE I DEMANDA INTERIOR DE MALLORCA

	Valor	%
Consum privat residents	8.866	42,8
Consum privat no residents	5.651	27,2
Despesa Adm. pública	2.268	11,0
Despesa ISFLSL	330	1,6
Formació bruta capital	3.597	17,4
Demanda interior	20.712	100,0
Saldo exterior net	6.412	31,0
Oferta interior	14.300	69,0
Oferta interior disponible	20.712	100,0

C. DISTRIBUCIÓ DEL VAB A PREUS BÀSICS (EN MILERS D'EUROS) DE MALLORCA

	Sector primari		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VAB a preus bàsics	222.786	1,6	987.624	7,2	1.424.292	10,3	11.178.826	80,9	13.813.528	100,0
Remuneració assalariats	34.613	15,5	613.848	62,2	1.024.289	71,9	5.508.457	49,3	7.181.207	52,0
Excedent	191.006	85,8	372.803	37,7	387.844	27,2	5.644.468	50,5	6.596.122	47,7
Altres impostos	-2.833	-1,3	973	0,1	12.159	0,9	25.900	0,2	36.200	0,3
	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	

D. TAULA DE COEFICIENTS DE MALLORCA

	Sector primari			Indústria			Construcció			Serveis			Total		
Compres intermèdies	37,6			63,3			62,1			45,2			49,2		
Imposts nets sobre producte	0,3			1,9			0,7			1,9			1,7		
VAB a preus bàsics	62,1			34,8			37,2			52,9			49,1		
Remuneració assalariats	9,7			21,6			26,7			26,1			25,5		
Excedents	53,2			13,1			10,1			26,7			23,4		
Altres impostos	-0,8			0,1			0,4			0,1			0,2		
Producte total preus bàsics	100,0			100,0			100,0			100,0			100,0		

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Input-output. Marc de les Illes Balears 2004. Govern de les Illes Balears.

pagament dels impostos nets sobre els productes i la resta, el 49,1% (0,6 punts per sobre de la taxa regional), és el que queda com a renda insular o VAB. Cal observar que per sectors el sector productiu que genera més VAB per cada cent unitats produïdes és el primari, amb el 62,1% (1,2 punts per sobre de la taxa regional); seguit del sector de serveis, amb el 52,9% (0,5 punts per sobre de la taxa regional); la construcció, amb el 37,2% (1,2 punts per sobre de la taxa regional), i la indústria, amb el 34,8% (0,2 punts per sobre de la taxa regional).

2.3. MENORCA

En el cas de Menorca, la producció insular (3.382 milions d'euros) es destina, en primer lloc, a satisfer les necessitats productives o demanda intermèdia (1.814 milions d'euros). Aquesta primera diferència és l'oferta interior (1.567 milions d'euros) disponible per satisfer la demanda final (2.628 milions d'euros). La diferència entre oferta interior i demanda final explica el dèficit de producció interior o importacions (-1.060 milions d'euros), per la qual cosa la taxa de cobertura de l'oferta interior sobre la demanda final és d'un 59,6% (1,5 punts per sota de la taxa de cobertura regional). (Vegeu el quadre I-40.)

La taxa de cobertura és superior a la mitjana insular en el cas de la construcció (100%) (a l'igual de la taxa regional) i de serveis (73%), 2,6 punts per sobre de la taxa regional. En el cas del sector primari la taxa és del 100% (83,5 punts per

sobre de la taxa regional) i en el cas de la indústria és negativa (-129,9%), 18,2 punts per sobre de la taxa regional, la qual cosa vol dir que el valor de la producció regional ni tan sols cobreix la seva demanda intermèdia.

La diferència entre exportacions (504 milions d'euros) i importacions (1.060 milions d'euros) ens determina el valor del saldo net exterior (-556 milions d'euros). El dèficit més important és el de la indústria (-418 milions d'euros), seguit pel de serveis (-172 milions d'euros). Presenten superàvit el sector primari (4 milions d'euros) i la construcció (30 milions d'euros).

Cal ressaltar que si sumam a l'oferta interior el valor del saldo net exterior, ens dona l'oferta interior disponible per satisfer la demanda interior. Segons aquestes dades, el 42,6% (0,9 punts per sobre de la taxa regional) de l'oferta interior disponible (2.123 milions d'euros) l'absorbeix la demanda de consum privat dels residents (905 milions d'euros). El 24,5% (3,7 punts per sota de la taxa regional) l'absorbeix el consum privat dels no residents (520 milions d'euros). El 12,1% (1,1 punts per sobre de la taxa regional) l'absorbeix el consum públic o despesa de les administracions públiques (256 milions d'euros). L'1,3% (0,2 punts per sota de la taxa regional) l'absorbeix la despesa de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) (27 milions d'euros). I, finalment, el 19,5% (1,9 punts per sobre de la taxa regional) l'absorbeix la demanda d'inversió o formació bruta de capital (FBC) (415 milions d'euros).

Des del punt de vista de les columnes, la principal macromagnitud és el valor del VAB a preus bàsics (1.512 milions d'euros), que s'obté restant al valor de l'oferta interior (1.567 milions d'euros) els impostos nets sobre els productes (55 milions d'euros). El sector primari, amb 42 milions d'euros, aporta el 2,8% del VAB insular (1,1 punts per sobre de la taxa regional). El sector industrial, amb 132 milions d'euros, aporta el 8,7% del VAB (1,7 punts per sobre de la taxa regional). El sector de la construcció, amb 187 milions d'euros, aporta el 12,4% del VAB (2 punts per sobre de la taxa regional). I el sector de serveis, amb 1.151 milions d'euros, aporta el 76,1% del VAB (4,8 punts per sota de la taxa regional).

La distribució del VAB entre les rendes dels factors ens informa que les rendes del treball o salaris s'emporten 631 milions d'euros (el 41,7%), 8,2 punts per sota de la taxa regional. Les rendes del capital o Excedents s'emporten 868 milions d'euros (el 57,5%), 7,8 punts per sobre de la taxa regional. La resta són manlevats per altres impostos, amb 12 milions d'euros, el 0,8% (0,4 punts per sobre de la taxa regional). Cal observar que per sectors la quota d'excedents sobre el VAB és més elevada en el sector primari, amb un 91,9%, 5,1 punts per sobre de la taxa regional. També se situa per sobre de la mitjana insular el sector de Serveis (62,8%), 10,1 punts per sobre de la taxa regional. Per sota s'hi situa la indústria (30%), 7,6 punts per sota de la taxa regional, i la construcció (36,7%), 8 punts per sobre de la taxa regional.

Finalment, convé analitzar la funció de producció que ens expressa la taula de coeficients, que ens dona la distribució, en tants per cent, del valor de la producció regional entre les compres intermèdies o productives, els impostos nets sobre els productes i el VAB. Segons aquesta distribució, el 53,7% (3,9 punts per sobre de la taxa regional) del total de la producció insular d'autoconsum en els propis processos productius, l'1,6% (0,1 punts per sota de la taxa regional) es destina al pagament dels impostos nets sobre els productes i la resta, el 44,7% (3,8 punts per sota de la taxa regional), és el que queda com a renda insular o VAB. Cal ressaltar que per sectors el sector productiu que genera més VAB per cada cent unitats produïdes és el sector primari, amb el 54,5% (6,4 punts per sota de la taxa regional); seguit del sector servei, amb el 50,4% (2 punts per sota de la taxa regional); indústria, amb el 32,7% (1,9 punts per sota de la taxa regional), i la construcció, amb el 30,4% (5,6 punts per sota de la taxa regional).

2.4. LES PITIÜSES

En el cas d'Eivissa i Formentera, la producció insular (4.594 milions d'euros) es destina, en primer lloc, a satisfer les necessitats productives o demanda intermèdia (2.339 milions d'euros). Aquesta primera diferència és l'oferta interior (2.255 milions d'euros) disponible per satisfer la demanda final (3.702 milions d'euros). La diferència entre oferta interior i demanda final explica el dèficit de producció interior o importa-

QUADRE I-40. TAULA SIMÈTRICA A PREUS BàSICS (MILERS D'EUROS) DE MENORCA (2004)

	Sector primari	Indústria	Construcció	Serveis	Total consums intermitents	Consum privat residents	Consum privat no residents	Consum adm. públiques	Consum final de les IFLSL	Formació bruta de capital	Total exportacions	Demanda final	Total usos
Sector primari	7.485	31.934	2.466	12.702	54.587	16.861	1.294	0	0	214	4.348	22.717	77.304
Indústria	1.434	28.332	29.749	82.104	141.619	79.643	13.732	617	0	11.934	155.802	261.731	403.477
Construcció	538	3.993	161.523	86.563	252.617	4.171	0	0	0	329.378	30.301	363.849	616.465
Serveis	4.801	51.248	48.360	573.985	678.394	528.566	452.776	238.134	25.256	47.728	313.585	1.606.044	2.284.310
Total interior a preus bàsics (I. Balears)	14.258	115.507	242.098	755.352	1.127.215	629.241	467.802	238.751	25.256	389.254	504.036	2.254.341	3.381.556
Imports	20.553	149.589	182.022	335.283	687.447	276.112	52.377	16.719	1.767	25.787	0	372.762	1.060.209
Total interior a preus bàsics	34.811	265.096	424.120	1.090.635	1.814.662	905.353	520.179	255.470	27.023	415.041	504.036	2.627.103	4.441.765
Imposts nets sobre els productes	346	6.317	5.003	42.950	54.616								
Total interior a preus d'adquisició	35.158	271.413	429.123	1.133.585	1.869.279								
Remuneració assalariats	4.005	93.773	116.331	417.075	631.184								
Excedent	38.753	39.593	68.853	721.758	868.957								
Altres impostos	-612	-1.301	2.157	11.891	12.136								
VAB	42.146	132.065	187.341	1.150.725	1.512.277								
Total producció	77.304	403.477	616.465	2.284.310	3.381.556								

En negreta s'inclou el consum a l'exterior dels residents: 50.335.

ADDENDA

A. TAXA DE COBERTURA I SALDO NET EXTERIOR DE MENORCA (EN MILIONS D'EUROS)											
Producció (1)	Demanda intermèdia regional (2)	Demanda intermèdia importacions (3)	Demanda intermèdia total (4=2+3)	Oferta interior (5=1-4)	Demanda final regional (6)	Demanda final importacions (7)	Demanda final total (8=6+7)	Dèficit (9=5-8)	Taxa de cobertura (10=5/8)	Exportacions (11)	Saldo net exterior (12=11-9)
Sector Primari	77	55	0	55	22	23	0	22	0	100,0	4
Indústria	403	142	394	535	-133	262	181	441	-574	-129,9	156
Construcció	617	253	0	253	364	364	0	364	0	100,0	30
Serveis	2.285	678	294	971	1.314	1.606	192	1.800	-486	73,0	314
Total	3.382	1.128	688	1.814	1.567	2.255	373	2.628	-1.060	59,6	504

Continua

B. OFERTA INTERIOR DISPONIBLE I DEMANDA INTERIOR DE MENORCA

	Valor	%
Consum privat residents	905	42,6
Consum privat no residents	520	24,5
Despesa Adm. pública	256	12,1
Despesa IFLSL	27	1,3
Formació bruta capital	415	19,5
Demanda interior	2.123	100,0
Saldo exterior net	-556	26,2
Oferta interior	1.567	73,8
Oferta interior disponible	2.123	100,0

C. DISTRIBUCIÓ DEL VAB A PREUS BÀSICS (EN MILERS D'EUROS) DE MENORCA

	Sector primari		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VAB a preus bàsics	42.146	2,8	132.065	8,7	187.341	12,4	1.150.725	76,1	1.512.277	100,0
Remuneració assalariats	4.005	9,5	93.774	71,0	116.331	62,1	417.075	36,2	631.184	41,7
Excedent	38.753	91,9	39.593	30,0	68.853	36,7	721.758	62,8	868.957	57,5
Altres impostos	-612	-1,4	-1.301	-1,0	2.157	1,2	11.891	1,0	12.136	0,8
	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	

D. Taula de coeficients de menorca

	Sector primari		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Compres intermèdies	45,5		65,7		68,8		47,7		53,7	
Imposts nets sobre producte	0,0		1,6		0,8		1,9		1,6	
VAB a preus bàsics	54,5		32,7		30,4		50,4		44,7	
Remuneració assalariats	5,2		23,2		18,8		18,3		18,7	
Excedents	50,6		9,8		11,2		31,6		25,7	
Altres impostos	-1,3		-0,3		0,4		0,5		0,3	
Producte total preus bàsics	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Input-output. *Marc de les Illes Balears 2004*. Govern de les Illes Balears.

cions (-1.447 milions d'euros), per la qual cosa la taxa de cobertura de l'oferta interior sobre la demanda final és d'un 60,9% (0,2 punts per sota de la taxa de cobertura regional). (Vegeu el quadre I-41.)

La taxa de cobertura és superior a la mitjana insular en el cas de la construcció (100%), a l'igual de la taxa regional, i serveis (76,5%), 6,1 punts per sobre de la taxa regional. En el cas del sector primari la taxa és del -135,5% (152 punts per sota de la taxa regional), i en el cas de la indústria també és negativa (-152,8%), 4,7 punts per sota de la taxa regional, la qual cosa vol dir que el valor de la producció regional ni tan sols cobreix la demanda intermèdia de la indústria i del sector primari.

La diferència entre exportacions (505 milions d'euros) i importacions (1.447 milions d'euros) determina el valor del saldo net exterior (-942 milions d'euros). El dèficit més important és el de la indústria (-664 milions d'euros); seguit pel del sector de serveis (-278 milions d'euros), i el del sector primari (-31 milions d'euros). Presenta superàvit la construcció, per un valor de 31 milions d'euros.

Cal observar que si sumam a l'oferta interior el valor del saldo net exterior ens dona l'oferta interior disponible per satisfer la demanda interior. Segons aquestes dades, el 34,3% (7,4 punts per sota de la taxa regional) de l'oferta interior disponible (3.197 milions d'euros) l'absorbeix la demanda de consum privat dels residents (1.098 milions d'euros).

El 36,1% (7,9 punts per sobre de la taxa regional) l'absorbeix el consum privat dels no residents (1.154 milions d'euros). El 10,3% (0,7 punts per sota de la taxa regional) l'absorbeix el consum públic o despesa de les administracions públiques (330 milions d'euros). L'1,1% (0,4 punts per sota de la taxa regional) l'absorbeix la despesa de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) (36 milions d'euros). I, finalment, el 18,2% (0,6 punts per sobre de la taxa regional) l'absorbeix la demanda d'inversió o formació bruta de capital (FBC) (579 milions d'euros).

Des del punt de vista de les columnes, la principal macromagnitud és el valor del VAB a preus bàsics (2.178 milions d'euros), que s'obté restant al valor de l'oferta interior (2.255 milions d'euros) els impostos nets sobre els productes (77 milions d'euros). El sector primari, amb 27 milions d'euros, aporta l'1,2% del VAB insular (0,5 punts per sota de la taxa regional). El sector industrial, amb 107 milions d'euros, aporta el 4,9% del VAB (2,1 punts per sota de la taxa regional). El sector de la construcció, amb 210 milions d'euros, aporta el 9,6% del VAB (0,8 punts per sota de la taxa regional). I el sector de serveis, amb 1.834 milions d'euros, aporta el 84,3% del VAB (3,4 punts per sobre de la taxa regional).

La distribució del VAB entre les rendes dels factors ens informa que les rendes del treball o salaris s'emporten 926 milions d'euros (el 42,5%), 7,4 punts per sota de la taxa regional. Les rendes del capital o excedents s'emporten

1.234 milions d'euros (el 56,7%), 7 punts per sobre de la taxa regional. La resta són manllevats per altres impostos, amb 17 milions d'euros (el 0,8%), 0,4 punts per sobre de la taxa regional. Cal ressaltar que per sectors la quota d'excedents sobre el VAB és més elevada al sector primari, amb un 88%, 1,2 punts per sobre de la taxa regional. També se situa per sobre de la mitjana insular el sector de serveis (59,8%), 7,1 punts per sobre de la taxa regional. Per sota s'hi situa la indústria (45,7%), 8,1 punts per sobre de la taxa regional, i la construcció (31,5%), 2,8 punts per sobre de la taxa regional.

Finalment, convé analitzar la funció de producció que ens expressa la taula de coeficients i que ens dóna la distribució, en tants per cent, del valor de la producció regional entre les compres intermè-

dies o productives, els impostos nets sobre els productes i el VAB. Segons aquesta distribució, el 50,9% (1,1 punts per sobre de la taxa regional) del total de la producció insular s'autoconsum en els propis processos productius, l'1,7% (a l'igual de la taxa regional) es destina al pagament dels impostos nets sobre els productes i la resta, el 47,4% (1,1 punts per sota de la taxa regional), és el que queda com a renda insular o VAB. Cal remarcar que per sectors productius, el que genera més VAB per cada cent unitats produïdes és el sector primari, amb el 64,2% (3,3 punts per sobre de la taxa regional), seguit del sector de serveis, amb el 50,6% (1,8 punts per sota de la taxa regional), la indústria, amb el 35,2% (0,6 punts per sobre de la taxa regional) i la construcció, amb el 33,8% (2,2 punts per sota de la taxa regional).

QUADRE I-41. TAULA SIMÈTRICA A PREUS BÀSICS (MILERS D'EUROS) D'EMISSA I FORMENTERA (2004)

Sector primari	Indústria	Construcció	Serveis	Total consums intermedis	Consum privat residents	Consum privat no residents	Consum adm. públiques	Consum final de les IFELS	Formació bruta de capital	Total exportacions	Demanda final	Total usos
1.485	5.918	305	11.949	19.657	8.617	1.077	0	0	549	11.546	21.789	41.445
849	23.494	28.471	102.020	154.834	47.420	11.867	195	0	11.327	79.443	150.251	305.086
544	3.961	163.083	87.396	254.984	4.211	0	0	0	332.559	30.593	367.363	622.347
5.532	61.197	67.534	939.861	1.074.124	781.790	961.567	313.073	35.834	75.188	383.849	2.551.302	3.625.425
Total interior a preus bàsics (I. Balears)	8.410	94.570	259.393	1.141.226	1.503.599	842.038	974.511	313.268	35.834	419.623	505.431	4.594.303
Imports	6.293	96.268	148.088	584.595	256.175	178.372	17.367	327	159.572	0	611.813	1.447.057
Total interior a preus bàsics	14.703	190.838	407.481	1.725.821	1.098.713	1.152.883	330.635	36.161	579.195	505.431	3.702.518	6.041.360
Imposts nets sobre els productes	146	6.741	4.807	65.131	76.825							
Total interior a preus d'adquisició	14.849	197.579	412.288	1.790.952	2.415.668							
Remuneració assalariats	3.516	58.068	141.782	723.268	926.634							
Excedent	23.395	49.083	66.162	1.095.938	1.234.578							
Altres impostos	-315	358	2.114	15.267	17.424							
VAB	26.596	107.507	210.059	1.834.474	2.178.636							
Total producció	41.445	305.086	622.347	3.625.425	4.594.303							

En negreta s'inclou el consum a l'exterior dels residents: 70.874.

ADDENDA

A. TAXA DE COBERTURA I SALDO NET EXTERIOR D'EMISSA I FORMENTERA (EN MILIONS D'EUROS)

Producció (1)	Demanda intermèdia regional (2)	Demanda intermèdia total (3)	Oferta interior (5=1-4)	Demanda final regional (6)	Demanda final importacions (7)	Demanda final total (8= 6+7)	Dèficit (importacions) (9=5-8)	Taxa de cobertura (10=5/8)	Exportacions (11)	Saldo net exterior (12=11-9)
42	20	33	-11	22	9	31	42	-135,5%	11	-31
305	155	407	-257	150	336	486	743	-152,8%	79	-664
622	255	0	367	367	0	367	0	100,0%	31	31
3.625	1.074	395	1.469	2.156	267	2.818	662	76,5%	384	-278
4.594	1.504	835	2.255	3.090	612	3.702	1.447	60,9%	505	-942

Continua

B. OFERTA INTERIOR DISPONIBLE I DEMANDA INTERIOR D'EIVISSA I FORMENTERA

	Valor	%
Consum privat residents	1.098	34,3
Consum privat no residents	1.154	36,1
Despesa Adm. pública	330	10,3
Despesa ISFLSL	36	1,1
Formació bruta capital	579	18,2
Demanda interior	3.197	100,0
Saldo exterior net	942	29,5
Oferta interior	2.255	70,5
Oferta interior disponible	3.197	100,0

C. DISTRIBUCIÓ DEL VAB A PREUS BÀSICS (EN MILERS D'EUROS) D'EIVISSA I FORMENTERA

	Sector primari		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VAB a preus bàsics	26.596	1,2	107.507	4,9	210.059	9,6	1.834.474	84,3	2.178.636	100,0
Remuneració assalariats	3.516	13,20	58.068	54,0	141.782	67,5	723.268	39,4	926.634	42,5
Excedent	23.395	88,00	49.083	45,7	66.162	31,5	1.095.938	59,8	1.234.578	56,7
Altres impostos	-315	-1,20	358	0,3	2.114	1,0	15.267	0,8	17.424	0,8
	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	

D. TAULA DE COEFICIENTS D'EIVISSA I FORMENTERA

	Sector primari		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
Compres intermèdies	35,5		62,6		65,5		47,6		50,9	
Imposts nets sobre producte	0,3		2,2		0,7		1,8		1,7	
VAB a preus bàsics	64,2		35,2		33,8		50,6		47,4	
Remuneració assalariats	8,4		19,0		22,8		19,9		20,1	
Excedents	56,4		16,1		10,6		30,2		26,9	
Altres impostos	-0,6		0,1		0,4		0,5		0,4	
Producte total preus bàsics	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Input-output. Marc de les Illes Balears 2004. Govern de les Illes Balears.